

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Energie

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Gilbert Bossuyt,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

INHOUD

	Blz.
Inleiding	4
Deel 1 : Overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan het Regeerakkoord, de beleidsnota, de resoluties en moties die door het Vlaams Parlement aangenomen zijn	5
1. De strategische doelstellingen van het energiebeleid en de te bereiken effecten	5
2. Vrijmaking van de energiemarkten	7
2.1. Vrijmaking van de elektriciteitsmarkt	7
2.1.1. Marktwerking	7
2.1.2. Duurzaamheidscorrecties op de marktwerking	9
2.1.2.1. Inleiding	9
2.1.2.2. Sociale openbaredienstverplichtingen	10
2.1.2.3. Openbaredienstverplichtingen inzake rationeel energiegebruik	11
2.1.2.4. Openbaredienstverplichtingen inzake hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling	12
2.2. Vrijmaking van de aardgasmarkt	13
2.2.1. Marktwerking	13
2.2.2. Duurzaamheidscorrectie op de marktwerking : sociale openbaredienstverplichtingen	15
2.3. VREG	15
3. Actieplan REG in de huishoudens	17
3.1. Inleiding	17
3.2. REG-actieplannen van distributienetbeheerders	17
3.3. Energieprestatieregelgeving	18
3.3.1. De Europese richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen	18
3.3.2. De invoering van energieprestatie-eisen voor nieuwbouwwoningen en verbouwingen	19
3.3.3. De optimalisatie van de controle op de energieprestaties van woningen	19
3.3.4. De invoering van een energieprestatiecertificaat	19
3.3.5. Begeleidende maatregelen bij de invoering van energieprestatie-eisen.	19
3.3.6. Stand van zaken	20
3.4. Communicatie naar huishoudens	20
4. Actieplan REG in de tertiaire sector	22
4.1. Inleiding	22
4.2. Cluster Energie	22
4.3. Energieprestatienormen voor kantoren en scholen	23
4.4. Communicatie naar tertiaire sector	23

5. Actieplan REG in de industrie	25
5.1. Inleiding	25
5.2. Benchmarkingconvenanten	25
5.3. Besluit Energieplanning	27
5.4. Richtlijn verhandelbare emissierechten	28
5.5. Projectgebonden mechanismen	29
6. Actieplan Hernieuwbare Energie	30
6.1. Inleiding	30
6.2. Actieplan Fonds Hernieuwbare Energiebronnen	32
7. Actieplan Warmtekrachtkoppeling	34
7.1. Inleiding	34
7.2. Warmtekrachtcertificaten	35
7.3. Europese WKK-richtlijn	36
8. Ontwerp van REG-decreet	37
9. Bepalingen van het federaal regeerakkoord die een impact kunnen hebben op het gewestelijk energiebeleid	38
9.1. Vrijmaking van de energiemarkten	38
9.2. Protocol van Kyoto	38
Deel 2 : Samenvatting van de beleidsopties en initiatieven van het energiebeleid voor 2004 ..	40
Bijlagen :	43
Bijlage 1 : het regeerakkoord, resoluties en moties die door het Vlaams Parlement aangenomen zijn	45
1. Het regeerakkoord	45
2. Met redenen omklede motie van 23 februari 2000 betreffende de beleidsnota Energie 2000-2004	46
3. Resolutie van 23 mei 2001 betreffende de voorbeeldrol van de overheid met betrekking tot energiebesparing	46
4. Met redenen omklede motie van 20 juni 2001 betreffende de realisatie van de Kyotodoelstellingen in Vlaanderen	47
5. Resolutie van 20 maart 2002 betreffende het stimuleren van rationeel energiegebruik bij gezinnen	47
6. Met redenen omklede motie van 9 juli 2003 over de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt op 1 juli 2003	47
7. Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005	48
Bijlage 2 : Uitvoering van de begroting 2003	49
Bijlage 3 : Beleidsinvulling van de begroting 2004	51

Inleiding

Sinds het begin van deze legislatuur werd een grote stap gezet naar een verzoening van het economische en sociale belang van energie met de eindigheid van de fossiele brandstoffen en de draagkracht van het milieu.

Als Vlaams minister bevoegd voor Energie wens ik mij te engageren om de evenwichtsoefening tussen enerzijds het vrijmakingbeleid en anderzijds het stimuleren van een duurzame energiehouding tot een goed einde te brengen. Het werk zal hiermee niet voltooid zijn, doch de stevige fundamenten zullen gelegd zijn.

De strategische doelstellingen van de beleidsnota Energie 2000-2004 vormen de leidraad om binnen de toenemende concurrentiedruk in de energiesector, de nodige correcties aan te brengen inzake het rationeel energiegebruik, de milieuvriendelijke energieproductie en de toegankelijkheid van energie voor alle sociale groepen. Tot het einde van deze legislatuur zal ik hiervoor de waaier van instrumenten, zoals sensibiliserings- en informatiecampagnes, financiële prikkels en regelgeving, verder uitwerken.

Een duurzaam energiebeleid komt vooral neer op een systematisch doelgroepenbeleid dat gericht is op gedragswijziging en responsabilisering. De uiteindelijke bedoeling is om de energievraag te beperken via een beleid gericht op rationeel energiegebruik en om de resterende energievraag in de mate van het mogelijke in te vullen met een milieuvriendelijke energieproductie, en dit binnen een vrije en dus concurrentiële energiemarkt.

Uitvoering gevend aan de bepalingen van het reglement van het Vlaams Parlement (artikel 74) en aan de beslissing van de Vlaamse regering op 24 juli 2001, omvat de beleidsbrief volgende elementen:

1. Een overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord, beleidsnota's, resoluties en moties die door het parlement aangenomen zijn (zie Deel 1 vanaf pag. 7);
2. Een samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar (zie Deel 2 vanaf pag. 42);
3. Een samenvatting van de elementen van het regeerakkoord, resoluties en moties die door het Vlaams Parlement werden aangenomen en die betrekking hebben op het energiebeleid (zie Bijlage 1: pag. 44);
4. Een overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het lopende begrotingsjaar (zie Bijlage 2: pag. 48);
5. Een prognose over de beleidsinvulling tijdens het volgende begrotingsjaar (zie Bijlage 3: pag. 50).

Gilbert Bossuyt

Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

DEEL 1 OVERZICHT VAN DE WIJZE WAAROP DE REGERING GEVOLG HEEFT GEGEVEN AAN HET REGEERAKKOORD, DE BELEIDSNOTA, DE RESOLUTIES EN MOTIES DIE DOOR HET VLAAMS PARLEMENT AANGENOMEN ZIJN

1 DE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID EN DE TE BEREIKEN EFFECTEN

Het Vlaamse energiebeleid wil enerzijds een optimale energiedienstverlening tegen correcte en sociaal aanvaardbare prijzen voor alle maatschappelijke groepen verzekeren, en anderzijds de uitstoot van CO₂ verminderen. De verbranding van fossiele brandstoffen veroorzaakte in 2002, via de uitstoot van CO₂, ongeveer 82,5% van alle broeikasgasemissies in het Vlaamse Gewest. De uitstoot van CO₂ in Vlaanderen is tussen 1990-2002 aanzienlijk gestegen (+14%).

De Vlaamse bevoegdheden binnen het beleidsdomein Energie bevinden zich hoofdzakelijk op het niveau van de eindgebruikers van energie. Daarbij streef ik naar een blijvende aanmoediging van het rationeel energiegebruik (REG) tijdens deze legislatuur met enerzijds een vermindering van het energieverbruik in de residentiële sector en anderzijds een toename van de energie-efficiëntie in de industrie en de dienstensector.

Parallel is het noodzakelijk om de milieuvriendelijke productie van energie in de globale energievoorziening (energietransformatiesector) te vergroten door de uitwerking en uitvoering van actieplannen voor hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppelinginstallaties.

De kerndoelen van mijn beleid luiden als volgt:

Beleidsdoel	Enkele beoogde effecten
Optimale energiedienstverlening tegen correcte en sociaal aanvaardbare prijzen voor alle maatschappelijke groepen.	Daling van de energiefactuur van de huishoudens Daling van het aantal wanbetalers Verbetering van de concurrentiepositie van de KMO's
Stimulering van het rationeel energiegebruik (REG) met het oog op een vermindering van het energieverbruik in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998.	Meer energiebewust handelen Vermindering van de brandstofleveringen Vermindering van de CO ₂ -emissies in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998 Vermindering van de leveringen door de elektriciteitsdistributiesector
Stimulering van het rationeel energiegebruik (REG) met het oog op een toename van de energie-efficiëntie in de industrie en de dienstensector	Daling van de CO ₂ -intensiteit van de industrie Daling van de CO ₂ -intensiteit van de tertiaire sector
Verhoging van de milieuvriendelijke productie van energie in de globale energievoorziening.	Een aandeel van 6% groene stroom in de totale elektriciteitsleveringen in Vlaanderen tegen 2010. Een bijkomend WKK-vermogen van 600 MW tussen 1998 en 2005

De stand van zaken van volgende indicatoren ten opzichte van het begin van de legislatuur, geven aan in welke mate bovenstaande effecten reeds werden gerealiseerd.

Indicatoren	1998	2001	2002	2003
Aandeel van de energiefactuur in de totale uitgaven van de huishoudens (%) ¹	48	49		
Relatieve evolutie van het aantal onderbrekingen bij huishoudelijke klanten ²	100	106		
Verhouding tussen de elektriciteitsprijs van een KMO in Vlaanderen en het gemiddelde van de elektriciteitsprijzen in Nederland, Frankrijk, Duitsland en Denemarken ³		1,10		
Relatieve evolutie van de mate van energiebewust handelen van de Vlaming ⁴	100			115,3
Brandstofverbruik per huishouden (GJ, t°genormaliseerd) ⁵	97,0 (100)	92,7 (95,6)	95,3 (98,2)	
CO ₂ -uitstoot per huishouden (ton, t°genormaliseerd) ⁵	6,30 (100)	5,95 (94,4)	6,09 (96,7)	
Elektriciteitsverbruik per huishouden ⁵ (GJ)	15,1 (100)	15,3 (101)	15,3 (101)	
Energie-intensiteit in de industrie (MJ/euro BTW) ⁵	11,5 (100)	10,7 (92,8)		
Energie-intensiteit in de tertiaire sector (MJ/euro BTW, t°genormaliseerd) ⁵	1,23 (100)	1,19 (96,7)		
Aandeel groene stroom in de elektriciteitsleveringen (%) ⁶	0,06	0,19	0,37	
Opgesteld vermogen aan kwalitatieve WKK (MWe) ⁷	587	884	895	

Volgende vaststellingen kunnen uit de evolutie van de indicatoren worden afgeleid. Een bespreking en verklaring volgt waar nodig in de betreffende hoofdstukken van deze beleidsbrief.

De elektriciteits- en aardgasmarkt voor de KMO's en de huishoudens is in Vlaanderen vrijgemaakt in 2003. Voor het weergeven van de indicatoren van de beoogde effecten is het bijgevolg nog wat te vroeg.

In 2001 lag het energiegebruik in de huishoudens op hetzelfde peil als in 1998 en dit was ook zo voor het aandeel van de energiefactuur in de totale huishouduitgaven.

In 2001 lag de gemiddelde elektriciteitsprijs van een KMO in Vlaanderen 10% hoger dan in een 4-tal Europese landen.

Het aantal onderbrekingen van huishoudelijke elektriciteitsklanten was in 2001 met 6% gestegen ten opzichte van 1998 en geeft op dit vlak duidelijk de nood van een sociale correctie op de elektriciteitsvoorziening aan.

Ten opzichte van 1998 werd bij de Vlaming een belangrijke vooruitgang in het energiebewust gedrag vastgesteld.

Het energiebewuster handelen kwam tot uiting in het brandstofverbruik per huishouden (temperatuurgenormaliseerd), dat in 2001 met 4,4% was gedaald sinds 1998. Door het toenemend aandeel van aardgas in het nadeel van de andere brandstoffen, daalde de CO₂-uitstoot nog wat meer (-5,6%). De cijfers voor 2002 tonen een stijging t.o.v. 2001, maar dit zijn nog schattingen uitgaande van slechts deels beschikbare gegevens.

Het elektriciteitsverbruik per huishouden is in 2001 t.o.v. 1998 lichtjes (+1%) toegenomen. De schattingen voor 2002 tonen een status-quo tegenover het jaar er voor.

¹ NIS, huishoudbudgetenquêtes

² Controlecomité voor de elektriciteit en het gas, Belgisch cijfer

³ European Prices Observatory

⁴ Een score berekend uit de antwoorden op een aantal vragen in de tweejaarlijkse enquête van ANRE naar het energiegebruik van de Vlaming (m.b.t. thermische kwaliteit van de woning, gebruik van energiezuinige toestellen, energiezuinig gedrag en inzet hernieuwbare energiebronnen)

⁵ Energiebalans 1998 en 2001 en voorlopige energiebalans 2002, Vito en berekeningen ANRE

⁶ ODE en berekeningen ANRE

⁷ Vito

De cijfers met betrekking tot de energie-intensiteit in de industrie en de tertiaire sector gaan slechts tot 2001 omwille van het niet beschikbaar zijn van de cijfers inzake bruto toegevoegde waarde. De energie-intensiteit in de industrie kende een jaarlijkse daling sinds 1998 en lag in 2001 7,2% lager. Niettegenstaande 1998 en 2001 ongeveer even warme jaren waren, kon in 2001 een verbetering met 3,3% van de energie-intensiteit in de tertiaire sector worden gerealiseerd.

Het aandeel van groene stroom in de elektriciteitsleveringen op het einde van 2002 betekent een verzesvoudiging sinds het begin van deze legislatuur (van 0,06% in 1998 naar 0,37% in 2002). Het opgesteld WKK-vermogen nam tussen 1998 en 2002 met 311 MWe toe maar sinds 2000 is een vertraging opgetreden.

2 VRIJMAKING VAN DE ENERGIEMARKTEN

2.1 Vrijmaking van de elektriciteitsmarkt

2.1.1 Marktwerking

Informatiecampagne

De informatiecampagne die de VREG in 2003 voerde was vooral gericht op het bekendmaken van de openingsdata van 1 januari en 1 juli, zowel voor aardgas als elektriciteit, en op het voeren van een uitgebreide communicatie met belangenverenigingen en beroepsgroeperingen om ook via hun kanalen informatie te kunnen verspreiden. Er werden een paar miljoen eindverbruikers bereikt via een folder, de vernieuwde website, een radiocampagne en ten slotte via een speciaal tot dit doel opgerichte informatiecel bestaande uit drie personen. De lokale besturen werden geïnformeerd via de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten. Daarenboven zijn vanaf 4 juni 2003 de adressen en de telefoonnummers van alle leveranciers die elektriciteit en aardgas mogen leveren aan Vlaamse gezinnen terug te vinden op de vernieuwde website www.vreg.be en op de VRT-teletekstpagina 696.

Hierbij meen ik dat er ook veel aandacht moet besteed worden aan de lage-inkomensgezinnen die nu nog al te dikwijls verstoken blijven van de moderne communicatiekanalen. Daarom heb ik aan de VREG en de administratie (ANRE) gevraagd om gesprekken aan te gaan met de belangenvereniging voor mensen die in armoede leven (PRISO), specifieke vragen- en antwoordenlijsten op te stellen en informatieavonden te geven die tegemoet kwamen aan de noden van deze mensen. Deze communicatieinspanningen zullen in de toekomst worden voortgezet. De lijst met de voor deze doelgroep opgestelde vragen en antwoorden zal regelmatig geactualiseerd worden en via de communicatiekanalen van de desbetreffende belangenverenigingen en de OCMW's worden verspreid.

Prijsvergelijking

Ik heb aan de VREG opdracht gegeven om voor de afnemers de keuze tussen de leveranciers te vergemakkelijken door het objectiveren en vergelijkbaar maken van het aanbod van de verschillende leveranciers. Vanaf 1 juli 2003 biedt de website van de VREG de mogelijkheid voor particulieren om een concrete vergelijking te maken tussen de prijzen en de leveringsvoorwaarden van de elektriciteitsleveranciers in het Vlaamse Gewest. Op 1 september werden ook groenestroomleveringen opgenomen in de vergelijking. Voorlopig is de prijsvergelijking gebaseerd op energieverbruiksgegevens van typeverbruikers. Ik heb aan de VREG gevraagd om tegen begin 2004 de prijsvergelijking te baseren op reële energieverbruiksgegevens. Ook een prijsvergelijking voor aardgas moet tegen dan mogelijk zijn.

Leveranciers - voldoende marktwerking?

Om de vrijmaking te doen slagen is voldoende concurrentie vereist. In het eerste semester van 2003 verkregen nogmaals 3 energiebedrijven een leveringsvergunning voor elektriciteit: Trianel Energie BV, Eneco Energiehandelsbedrijf BV en City Power NV. Het marktaandeel van de nieuwe leveranciers steeg

tijdens het eerste kwartaal van 2003 met 74% als gevolg van de tweede vrijmakinggolf die startte op 1 januari 2003 en bedraagt intussen meer dan 7%⁸. Het aantal (potentiële) aanbieders op de markt evolueert dus gunstig. Met negentien vergunde leveranciers op 1 september 2003 kan worden gesteld dat een voldoende aantal onafhankelijke leveranciers op de Vlaamse distributiemarkt voor elektriciteit actief is. Hierdoor hebben de meeste afnemers een reële keuze tussen verschillende elkaar beconcurrerende leveranciers.

De meeste leveranciers richten zich naar verbruikers uit gans Vlaanderen. Enkel Elektriciteitsbedrijf Merksplas geeft aan voorlopig enkel afnemers uit de netgebieden van AGEM en IVEKA te willen beleveren. Naast Electrabel Customer Solutions en Luminus, die vrijwel overal actief zijn, zijn ook nieuwkomers EDF, E.ON, Nuon Belgium, SPE, RWE Plus Belgium en WattPlus al in 8 of meer distributienetgebieden aanwezig.

De duurtijd voor contracten afgesloten in de Vlaamse energiemarkt bedraagt over het algemeen één tot drie jaar. De nieuwkomers blijken meestal contracten af te sluiten voor één of hoogstens twee jaar.

Afnemers - voldoende marktwerking?

Wat het aantal afnemers (uitgedrukt in toegangspunten) betreft dat door de verschillende leveranciers beleverd wordt, bracht de VREG de Vlaamse energiemarkt in kaart op 1 september 2003. Dit laat toe een beeld te vormen van de dynamiek van de markt, d.w.z. de leverancierswissels in de verschillende groepen afnemers.

Bij de categorie van elektriciteitsafnemers met een aansluiting onder 56 kVA is het aantal afnemers onder contract bij nieuwe leveranciers gestegen van 0,22% op 1 juli 2003 naar 0,94% op 1 september 2003. Dit duidt op een stijgende bereidheid om van leverancier te wisselen. In deze categorie is het aantal afnemers dat een contract met een nieuwe leverancier heeft afgesloten hoger bij de niet-residentiële afnemers (1,30%) dan bij de residentiele afnemers (0,87%). Naast 0,94% van de afnemers die een contract met een nieuwe leverancier heeft afgesloten, heeft 2,24% van de afnemers een contract met de standaardleverancier afgesloten, zodat 96,8% nog als toegewezen afnemers beleverd wordt door de standaardleveranciers. Van de grote elektriciteitsverbruikers op het distributienet die al langer vrij waren om een leverancier te kiezen, had op 1 september in totaal 42,2% een contract ondertekend, waarvan 5,19% met een nieuwe leverancier (op 31 maart lag dit cijfer nog op 3,73%).

Bevraging van netbeheerders en leveranciers

Er komen geen nieuwe meldingen van problemen of barrières bij de distributienetbeheerders meer bij. Dit is enigszins anders bij de leveranciers waar men blijkbaar meer praktische problemen ondervindt naar aanleiding van de tweede vrijmakingfase, vooral in verband met het tijdig verkrijgen van correcte meetgegevens.

Waar de concurrentie mogelijk gemaakt werd op het Vlaamse distributieniveau, is er verder nog een probleem aan de productie- en importzijde waar het federale niveau haar bevoegdheden beter dient uit te spelen. De Raad voor de Mededinging heeft in zijn uitspraak van 4 juli 2003 alvast een aantal maatregelen genomen die de opening van de markt kunnen bevorderen.

Bevraging van de afnemers

De VREG peilde intussen ook naar de ervaringen van de afnemers zelf. De resultaten van de INRA-studie, uitgevoerd in het tweede trimester 2003 bij de afnemers van elektriciteit die vanaf 1 januari 2003 in aanmerking komende afnemers werden, stemmen hoopvol.⁹

Meer dan 2 op 3 bedrijven vinden zich eerder wel (26%) tot zeker wel (41%) voldoende geïnformeerd. 90% van de respondenten herinnerde zich de brief die ze in de loop van oktober 2002 ontvingen van

⁸ Marktaandeel in termen van geleverde energie (bron: VREG, stand van zaken dd. 1.10.2003)

⁹ De Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt tijdens het eerste en tweede kwartaal van 2003. Vijfde marktrapport van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt van 12 augustus 2003

hun netbeheerder/intercommunale. 6% beweert nooit deze - nochtans wettelijk verplichte - brief ontvangen te hebben. Belangrijker is dat een grote meerderheid (83%) van de bedrijven deze brief duidelijk vond.

61% van de ondervraagde bedrijven ontving spontaan minstens 1 offerte. Hiervan was 44% op tijd voor de eerste keuzedatum van 1 december. In totaal kreeg 67% van de ondervraagde ondernemingen minstens 1 offerte.

Van de ondervraagde ondernemingen tekende 20% al een contract in het eerste trimester van 2003. Bijna 60% van deze bedrijven deed dat voor 1 december 2002 en werd dus vanaf 1 januari beleverd door de leverancier van hun keuze. De motivatie om van leverancier te wisselen schuilt vooral in de prijs. Bedrijven die actief de sprong in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt waagden, werden hiervoor beloond door gunstigere prijsvoorwaarden. De bedrijven hebben over het algemeen zeer weinig moeilijkheden ondervonden indien ze van leverancier wilden wijzigen.

Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (TRDE)

In januari 2003 is de VREG begonnen aan een herziening van het TRDE¹⁰ met als doel het reglement te vervolledigen zodat rekening gehouden zou worden met de volledige vrijmaking van de elektriciteitsmarkt op 1 juli 2003. Tevens werden bijkomende bepalingen opgenomen om de dienstverlening van de distributienetbeheerders aan de leveranciers te verbeteren.

De VREG heeft op 19 februari 2003 het rapporteringsmodel vastgesteld op basis waarvan dat elke netbeheerder jaarlijks een verslag moet overmaken aan de VREG waarin hij de kwaliteit van zijn dienstverlening in het voorgaande kalenderjaar beschrijft. Op 25 maart 2003 werden de principes goedgekeurd van een communicatieprotocol tussen de marktpartijen, op basis waarvan onder andere de uitwisseling van commerciële gegevens van de afnemers moet worden verwerkt.

Aanwijzing distributienetbeheerders

Overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001¹¹ werden in de loop van 2002-2003 AGEM, Interelectra, IVEG, PBE, WVEM, VEM, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, Intergem, Gaselwest, Imea, Imewo, Iveka, Sibelgas, Iverlek, Elia en ETIZ aangewezen als distributienetbeheerder, telkens voor een hernieuwbare termijn van 12 jaar¹².

BIAC NV werd aangewezen als kandidaat-distributienetbeheerder wat op 8 april 2004 in een definitieve aanduiding kan omgezet worden indien alle voorwaarden vervuld zijn.

2.1.2 Duurzaamheidscorrecties op de marktwerking

2.1.2.1 Inleiding

Om het algemeen belang te dienen, dient de vrijmaking van de Vlaamse energiemarkt begeleid en gestuurd te worden, zowel vanuit een sociale bewogenheid, als vanuit een ecologische bekommernis. Hierbij wens ik er vooral over te waken dat de aandacht voor het rationeel energiegebruik en de milieuvriendelijke energieproductie niet verminderd wordt door een toenemende concurrentiedruk in de energiesector. In het kader van de uitvoering van het Elektriciteits- en Aardgasdecreet werden daarom een aantal specifieke sociale en ecologische maatregelen genomen.

¹⁰ Technisch Reglement Distributie Elektriciteit Vlaams Gewest - Versie 1 juli 2002 (B.S. 31 juli 2002)

¹¹ Besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit (B.S. 5 september 2001)

¹² Stand van zaken dd. 5 september 2003

2.1.2.2 Sociale openbardienstverplichtingen

Elektriciteit is een basisbehoefte. Daarom heb ik een aantal sociale maatregelen genomen, die moeten voorkomen dat mensen die moeilijkheden hebben met de betaling van hun elektriciteitsfactuur, afgesloten worden. Deze maatregelen traden in werking op 1 juli 2003¹³.

Bij niet-betaling van de elektriciteitsfactuur mag de elektriciteitstoevoer niet zomaar worden afgesloten. De leverancier is in eerste instantie verplicht om de procedure bij wanbetaling te volgen. Dit betekent dat hij de klant een herinneringsbrief, gevolgd door een ingebrekestelling moet sturen. Tegelijkertijd wordt aan de verbruiker de mogelijkheid geboden om een afbetalingsplan op te stellen via het OCMW, een erkende instelling voor schuldbemiddeling of zijn leverancier. Pas als de verbruiker binnen de vooropgestelde termijnen geen maatregelen treft om zijn schulden af te lossen, mag de leverancier zijn contract met de klant opzeggen. Als de klant geen nieuwe leverancier vindt, dan is de netbeheerder verplicht om een budgetmeter met stroombegrenzer te plaatsen en om via de budgetmeter elektriciteit te blijven leveren. Voor beschermde klanten, dit zijn o.a. de personen die genieten van het sociaal tarief voor elektriciteit, is deze budgetmeter gratis.

Een budgetmeter laat toe om elektriciteit te gebruiken die vooraf betaald werd. Bij iedere budgetmeter hoort een betaalkaart. De klant moet op voorhand zijn betaalkaart opladen en kan dan voor het opgeladen bedrag elektriciteit aan het volle vermogen gebruiken. Als het opgeladen bedrag opgebruikt is, valt de budgetmeter via de ingebouwde stroombegrenzer terug op een minimale levering van 6 ampère. Op die manier blijft de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening gewaarborgd. Afsluiten kan slechts in zeer uitzonderlijke gevallen, namelijk als de klant kan, maar niet wil betalen (=onwil) én als de netbeheerder geen toegang krijgt tot de woning, maar nooit tijdens de koude wintermaanden (tussen 15 december en 15 februari). Als er enkel sprake is van onwil, wordt de stroombegrenzer van zes ampère uitgeschakeld. Dit betekent dat men nog steeds elektriciteit kan verbruiken op voorwaarde dat men ervoor betaald heeft. Mensen die geen geld hebben om hun elektriciteitsfactuur te betalen, kunnen bijgevolg niet langer worden afgesloten.

In stedelijke gebieden komt er minstens één oplaadpunt voor de betaalkaarten van de budgetmeters binnen een straal van 3 km. In niet-stedelijke gebieden minimaal één oplaadpunt per 10.000 inwoners en minimaal één per gemeente.

Aangezien de netbeheerders niet onmiddellijk in staat zijn om voldoende budgetmeters en oplaadterminals te plaatsen, zullen zij gedurende een overgangperiode van 1 jaar een prioriteitenplan uitvoeren. Dit prioriteitenplan werd voorgelegd aan en goedgekeurd door de administratie. Het centrale aandachtspunt hierbij is dat de verdere schuldopbouw bij de klanten zoveel mogelijk wordt beperkt. Tegen uiterlijk augustus 2004 zullen alle betreffende klanten over een budgetmeter beschikken.

Voorlopig kan echter enkel de netbeheerder via de budgetmeter elektriciteit leveren. Om het systeem aan te passen zodanig dat meerdere leveranciers zouden kunnen leveren via de budgetmeter, heb ik de overgangperiode tot 1 juli 2005 verlengd. Vanaf 1 juli 2005 zal bijgevolg kunnen ingegaan worden op de vraag van een leverancier of van een klant om een budgetmeter te plaatsen.

Precies omdat momenteel slechts één leverancier, in casus de netbeheerder, via de budgetmeter elektriciteit kan leveren en omdat uit de actieplannen bleek dat er onvoldoende budgetmeters beschikbaar zijn, heb ik nog een aantal specifieke overgangsmaatregelen¹⁴ genomen om de sociaal zwakkeren bij de overgang naar de vrije markt op 1 juli 2003 extra te beschermen enerzijds, en hen anderzijds toch de mogelijkheid te bieden om vrij een leverancier te kiezen.

Klanten die op 1 juli 2003 reeds een budgetmeter hadden en die geen nieuwe leverancier kozen, werden, in tegenstelling tot de andere klanten, niet overgedragen naar de standaardleverancier. Een overdracht naar de standaardleverancier zou immers betekenen dat de budgetmeter moet worden uitge-

¹³ Besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003 met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt (B.S. 21 maart 2003)

¹⁴ Besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003 met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt (B.S. 11 augustus 2003)

schakeld en dat de klanten opnieuw schulden gaan opbouwen. Indien deze klanten toch een nieuwe leverancier kozen, dan werd de budgetmeterfunctie uitgeschakeld en werd enkel de stroombegrenzer ingeschakeld.

Als de klant op 1 juli 2003 over een stroombegrenzer beschikte en als hij geen leverancier koos, dan werd hij, net zoals de andere klanten overgedragen naar de standaardleverancier, met dien verstande dat de stroombegrenzer ingeschakeld bleef om de verdere schuldopbouw te beperken. Ook als de klant wel een nieuwe leverancier koos, bleef de stroombegrenzer behouden, tenzij de leverancier uitdrukkelijk verzocht om de stroombegrenzer uit te schakelen.

Op 25 juni keurde het Vlaams Parlement een voorstel van decreet goed houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 wat de openbare dienstverplichtingen betreft.

Deze openbardienstverplichting voorziet dat elke netbeheerder de nodige maatregelen moet nemen opdat elke op zijn distributienet aangesloten huishoudelijke afnemer, per kalenderjaar 100 kWh elektriciteit gratis zou ontvangen, vermeerderd met nog eens 100 kWh per gezinslid. Deze openbardienstverplichting bestond reeds in de gebonden markt. Gelet op de herstructurering van de vrije elektriciteitsmarkt in een deel netbeheer en een deel levering, was deze verplichting echter niet meer aangepast.

De Vlaamse regering nam op 26 september 2003 de principiële beslissing tot uitvoering van de nieuwe bepaling van het Elektriciteitsdecreet. In het ontwerp van uitvoeringsbesluit worden de praktische regels vastgelegd, voornamelijk voor wat het tijdstip betreft waarop de verrekening moet gebeuren, het tijdstip waarop de noodzakelijke gegevens moeten worden uitgewisseld tussen leverancier en netbeheerder en het tijdstip dat bepalend is voor de te hanteren indexeringsparameters van de te verrekenen eenheidsprijs aan de afnemers en tussen leveranciers en netbeheerders onderling.

Naast het plaatsen van budgetmeters en de gratis kilowattuur aan huisgezinnen, werden nog andere sociale openbardienstverplichtingen aan de netbeheerders en de leveranciers opgelegd. Zo zijn de leveranciers verplicht om één duidelijk leesbare factuur naar de klanten te sturen, waarin naast het tarief voor de levering van elektriciteit ook het tarief voor het vervoer wordt aangerekend. Beschermde afnemers kunnen hun factuur ook gratis naar een derde partij laten sturen. Verder moeten de leveranciers inlichtingen verstrekken over de elektriciteitsfactuur en klanten de mogelijkheid bieden om klachten in te dienen. Er moeten ook diverse betalingsmogelijkheden worden aangeboden. De netbeheerder is verplicht om iedereen aan te sluiten op voorwaarde dat er een geldige bouwvergunning is bij nieuwbouw en bij bestaande woningen de woning vergund is. Om misbruiken te vermijden moet hij ervoor zorgen dat meteropnemers en ander personeel zich ondubbelzinnig kunnen identificeren. Bovendien zal de netbeheerder zonder extra kosten de meterstand om de twee jaar komen aflezen ter plaatse; voor beschermde afnemers is dit zelfs binnen het jaar. Tenslotte moet de meter voor beschermde klanten gratis naar een goed toegankelijke plaats worden verplaatst.

2.1.2.3 Openbardienstverplichtingen inzake rationeel energiegebruik

REG-actieplannen van de distributienetbeheerders

De openbardienstverplichting inzake de REG-actieplannen wordt behandeld in het hoofdstuk "REG-actieplannen van distributienetbeheerders" op pag. 19.

Toezicht op de verbruiksgegevens en herkomst van de geleverde energie op de factuur

Met het besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002¹⁵ werd vanaf 1 juni 2002 de verplichting ingevoerd om op elke afrekening de oorsprong van de geleverde elektriciteit te vermelden. De oorsprong van de elektriciteit wordt onderverdeeld in de volgende categorieën: elektriciteit geproduceerd met hernieuwbare energiebronnen, elektriciteit geproduceerd in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties, elektriciteit geproduceerd met fossiele brandstoffen, elektriciteit geproduceerd in nucleaire centrales en elektrici-

¹⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.S. 4 mei 2002), gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 26 september 2003.

teit waarvan de oorsprong onbekend is. Eveneens met ingang van 1 juni 2002 dient op elke afrekening voor de levering van elektriciteit het totale jaarlijkse elektriciteitsverbruik tijdens de laatste drie jaar op een overzichtelijke manier weergegeven te worden.

Het toezicht dat de VREG uitoefent op de naleving van deze openbardienstverplichting, leidde er in mei 2003 toe dat 5 marktpartijen in gebreke werden gesteld met betrekking tot de vermelding van verbruiksgegevens en de herkomst van de geleverde energie op de factuur. Zij werden uitgenodigd om bij de VREG tijdens een hoorzitting hun argumenten uiteen te zetten. Als gevolg hiervan pasten alle betrokken ondernemingen hun facturen aan om conform het besluit de afnemers de juiste informatie over de oorsprong van de geleverde energie en het verbruik van de laatste 3 jaar overzichtelijk weer te geven.

2.1.2.4 Openbardienstverplichtingen inzake hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling

Toepassing van het systeem van groenestroomcertificaten door de VREG

Voor een gedetailleerde bespreking en de beleidsresultaten van het systeem van de groenestroomcertificaten wordt verwezen naar het hoofdstuk "Actieplan Hernieuwbare Energie" op pagina 32.

Tot en met augustus 2003 heeft de VREG van 292 installaties (met inbegrip van iets meer dan 200 PV-installaties) die elektriciteit opwekken uit hernieuwbare energiebronnen de aanvraag tot toekenning van groenestroomcertificaten goedgekeurd. Deze installaties zijn samen goed voor een elektrisch vermogen van 98.360 kW. Dit vermogen wordt voornamelijk geleverd door installaties die elektriciteit opwekken uit wind, biomassa en biogas.

Leveranciers van elektriciteit dienden vóór 31 maart 2003 een minimum aantal groenestroomcertificaten in te leveren, op straffe van een door de VREG opgelegde boete gelijk aan 75 euro per ontbrekend certificaat. Het totale aantal in te leveren groenestroomcertificaten vóór 31 maart 2003 bedroeg 313.192, wat overeenkomt met 0,8% van de via het distributienet geleverde elektriciteit. Het aantal ingeleverde groenestroomcertificaten bedroeg slechts 115.132, mede doordat gebruikt werd gemaakt van de mogelijkheid tot opsparen van certificaten. Er werden bijgevolg geldboetes voor in totaal 14.854.500 euro opgelegd aan verschillende leveranciers (houders van een leveringsvergunning en netbeheerders). Een bedrag van 2.210.850 euro werd effectief betaald door verschillende leveranciers en is gestort in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Gratis vervoer van groene stroom

Met de beslissing van 4 april 2003¹⁶ heeft de Vlaamse regering er voor geopteerd om de distributie van elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen gratis te maken. Voor elektriciteit, opgewekt in het Vlaamse Gewest, zal de VREG daartoe de controle uitoefenen op de geleverde hoeveelheid stroom uit hernieuwbare energiebronnen op basis van de injectie- en verbruiksgegevens, die haar door de distributienetbeheerder worden gemeld. In eerste instantie factureert de netbeheerder geen netkosten aan de leverancier, als houder van het toegangscontract, voor de toegangspunten waarop deze stroom uit hernieuwbare energiebronnen levert. De leverancier zal deze vermindering van de netkosten aan de betrokken eindafnemer ten goede laten komen. Wanneer de eindafnemer zelf zijn toegangscontract afsluit met de distributienetbeheerder, wordt de tariefvermindering rechtstreeks doorgerekend.

De invoering van een garantie van oorsprong

Europa legt de verplichting¹⁷ op om een garantie van oorsprong in te voeren voor de elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen. Op 13 juni 2003 heeft de Vlaamse regering haar eerste principiële goedkeuring gehecht aan het ontwerpbesluit¹⁸ dat hieraan uitvoering zal geven.

¹⁶ Het besluit van de Vlaamse regering van 4 april 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001 inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen (B.S. 30 april 2003)

¹⁷ Richtlijn 2001/77/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt

De invoering van een systeem van garanties van oorsprong houdt in dat in de centrale databank die wordt bijgehouden door de VREG, er per groenestroomcertificaat een status van garantie van oorsprong wordt weergegeven. Bij de creatie van een groenestroomcertificaat wordt deze status als "niet-verbruikt" aangemerkt. De status wordt als "verbruikt" aangemerkt indien de elektriciteit, die door de garantie van oorsprong wordt gedekt, ter plaatse verbruikt wordt, aan een eindafnemer wordt geleverd of naar het buitenland wordt uitgevoerd.

Wanneer een leverancier dus elektriciteit levert aan een eindafnemer, moet hij voor de overeenstemmende hoeveelheid elektriciteit garanties van oorsprong van groenestroomcertificaten waarvan hij eigenaar is, aanmerken als "verbruikt". Naast de vermelding "verbruikt" dient de leverancier het klantnummer te vermelden van de eindafnemer aan wie hij de elektriciteit in kwestie heeft verkocht.

Via een procedure die nog door de VREG dient te worden uitgewerkt, moet de eindafnemer dan toegang krijgen tot de centrale databank. Op die manier kan een eindafnemer controleren of zijn leverancier hem effectief elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen levert.

Via het systeem van de garanties van oorsprong wordt een sterke stimulans geboden aan de eindafnemers van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen. Niet alleen kunnen zij op een eenvoudige manier controleren of hun leverancier wel echte hernieuwbare energie aan hen levert. Zij zouden hem ook uitdrukkelijk kunnen verzoeken om bijvoorbeeld elektriciteit te leveren uit een welbepaalde productie-installatie of energiebron.

De definitieve goedkeuring van het ontwerpbesluit wordt verwacht tegen eind 2003.

Toepassing van het systeem van warmtekrachtcertificaten door de VREG

Wat betreft de openbardienstverplichting die betrekking heeft op de invoering van een systeem van warmtekrachtcertificaten, wordt verwezen naar het hoofdstuk "Actieplan Warmtekrachtkoppeling" vanaf pagina 36.

De VREG heeft, tot en met augustus 2003, alvast aan 9 warmtekrachtinstallaties een kwaliteitserkenning toegekend op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001¹⁸. Het gezamenlijke elektrisch vermogen van deze 9 installaties bedraagt 3.053 kW, het gezamenlijke thermisch vermogen 4.300 kW. Van een aantal andere installaties is de aanvraag tot kwaliteitserkenning nog in behandeling. Het aantal aanvragen tot kwaliteitserkenning zal sterk stijgen van zodra het systeem van warmtekrachtcertificaten operationeel is.

De VREG zal naar analogie van de groenestroomcertificaten de nodige software laten ontwikkelen voor de registratie van de warmtekrachtcertificaten. Het betreft een internetgebaseerde centrale databank waarbij de betrokken partijen via het internet gratis toegang zullen hebben tot hun eigen certificatenrekening.

2.2 Vrijmaking van de aardgasmarkt

2.2.1 Marktwerking

Vrijmaking

Hoewel de vrijmaking van de aardgasmarkt later startte, werd deze volledig vrijgemaakt op hetzelfde moment als de elektriciteitsmarkt. Vlaanderen telde sinds 1 januari 2003 320 in aanmerking komende

¹⁸ Ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001 inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen

¹⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001 tot bepaling van de voorwaarden waaraan een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie moet voldoen (B.S. 12 december 2001)

afnemers op het distributienet. Het betreft de afnemers met een verbruik op locatie vanaf 1 miljoen m³(n). Ook de afnemers met een verbruik vanaf 5 miljoen m³(n) aardgas per jaar aangesloten op het vervoernet waren reeds vrij en dit als gevolg van de federale vrijmakingskalender, aangezien Vlaanderen niet bevoegd is voor het aardgasvervoernet. Vanaf 1 juli 2003 zijn alle Vlaamse aardgasgebruikers aangesloten op het distributienet, vrije afnemers.

Volgende ondernemingen waren midden 2003 houders van een leveringsvergunning voor aardgas: Distrigas NV, Electrabel Customer Solutions NV, Gaz de France, Luminus NV, Nuon Belgium NV, Ruhrgas AG, Intergas NV, ENECO Levering BV en Wingas GmbH. Momenteel zijn niet al deze bedrijven actieve leveranciers.

Marktwerking bemoeilijkt door verschillende soorten aardgas

Bij de start van de Vlaamse aardgasmarkt op 1 januari 2003 kon men wat betreft laagcalorisch aardgas eigenlijk niet van een markt spreken. Er is namelijk maar 1 producent die vrijwel exclusief blijkt te leveren aan enkele vervoernetgebruikers, waarvan toen enkel Distrigas en Gaz de France als leverancier op de Vlaamse markt actief waren. Indirect kunnen ook Electrabel Customer Solutions en Luminus (via Distrigas) laagcalorisch aardgas aanbieden.

Het beeld op de hoogcalorische markt is gunstiger. Ten eerste zijn hier veel meer aanbieders op de markt aanwezig en ten tweede is deze geografisch niet zo afgeschermd. Een zeer belangrijk element voor de marktwerking in België was en is de ontwikkeling van de Zeebrugge Hub, waar verschillende partijen aardgas kunnen kopen en verkopen. Er is theoretisch gezien een voldoende groot aantal onafhankelijke leveranciers op de Vlaamse aardgasmarkt aanwezig voor een concurrentiële markt. Om van echte concurrentie te kunnen spreken, moet het aantal leveranciers dat toegang heeft tot het laagcalorisch aardgas toenemen. Eind 2003 werden de eerste nieuwe en onafhankelijke leveranciers actief op de aardgasmarkt, die ook particuliere afnemers wensen te beleveren.

Marktevolutie

De situatie in de aardgasmarkt op 1 september was minder gunstig dan in de elektriciteitsmarkt. Bij de grootverbruikers die sinds 1 januari 2003 vrij kunnen kiezen heeft weliswaar bijna 85% een contract ondertekend, waarvan 16,1% met een nieuwe leverancier, maar er is nog geen sprake van significante leverancierswissels in de categorie van afnemers die op 1 juli 2003 vrij kwamen.

Aanwijzing aardgasnetbeheerders

Bij wijze van overgangsmaatregel en op basis van het besluit van 11 oktober 2002²⁰, besliste de VREG in 2002 om de personen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit besluit instonden voor de aardgasdistributie in het Vlaamse Gewest, aan te duiden als aardgasnetbeheerder, meer bepaald: Gaselwest, IGAO, IMEWO, Pligas, Intergas, Intergem, IVEG, Iveka, Iverlek, Sibelgas, VEM en WVEM. Voor het aardgasdistributienet gelegen in Baarle-Hertog werd binnen bovengenoemd overgangskader geen aardgasnetbeheerder aangewezen. Er werd wel een kandidatuurstelling van Intergas Beheer NV als aardgasdistributienetbeheerder voor dit net ontvangen.

Deze aanduidingen moeten eindigen op het ogenblik dat de aardgasnetbeheerders effectief worden aangewezen, in ieder geval op 18 oktober 2003. Net als bij de distributienetbeheerders het geval was, kan de VREG van de mogelijkheid gebruik maken om de aardgasnetbeheerders aan te wijzen zonder dat deze voldoen aan de voorwaarden inzake beheersmatige en juridische onafhankelijkheid ten aanzien van de invoerders van buitenlands aardgas, de houders van een leveringsvergunning en de tussenpersonen. Ook hier kan deze aanwijzing herroepen worden indien de betrokken aardgasnetbeheerder niet binnen een jaar (dus op 18 oktober 2004) aan deze voorwaarden voldoet.

Technisch Reglement Distributie Gas (TRDG)

Sinds 1 december 2002 is de eerste versie van het TRDG²¹ van kracht. In augustus 2003 is de VREG begonnen aan een herziening van het TRDG.

²⁰ Besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de gasmarkt (B.S. 18 oktober 2002)

²¹ Technisch Reglement Distributie Gas Vlaams Gewest - Versie 15 oktober 2002 (B.S. 27 november 2002)

2.2.2 Duurzaamheidscorrectie op de marktwerking: sociale openbardienstverplichtingen

Naar analogie van de sociale openbardienstverplichtingen voor elektriciteit, heb ik ook een aantal sociale maatregelen ingevoerd voor mensen die hun aardgasfactuur niet kunnen betalen.²²

Net zoals de elektriciteitstoevoer, kan ook de aardgastoevoer niet zonder meer worden afgesloten. In eerste instantie moet de aardgasleverancier de procedure voor wanbetaling volgen, vooraleer hij het contract voor de levering van aardgas mag opzeggen. Als de klant geen nieuwe leverancier vindt, dan is de netbeheerder verplicht om aardgas te blijven leveren.

De minimale levering zal worden gerealiseerd op een manier die aangepast is aan de specifieke kenmerken van aardgas. Zo is het om technische redenen onmogelijk om continu een minimum aardgasdebiet ter beschikking te stellen, naar analogie van de 6 ampère-regeling in de elektriciteitssector. Anderzijds kan het herstellen van de aardgastoevoer nadat de toevoer automatisch werd afgesloten, omdat het voorafbetaalde en opgeladen krediet van de budgetmeter opgebruikt is, voor veiligheidsproblemen zorgen, indien er gaskranen zijn blijven openstaan. Aardgasbudgetmeters moeten daarom vooral uit veiligheidsoverwegingen aan specifieke technische vereisten voldoen. Momenteel wordt nog niet voldaan aan alle eisen. De verplichting om bij klanten met betalingsmoeilijkheden een aardgasbudgetmeter te plaatsen geldt pas vanaf een nog vast te leggen datum, die afhankelijk is van het moment waarop de aardgasbudgetmeters technisch op punt staan. Tot op dat ogenblik zal de netbeheerder aardgas blijven leveren via de klassieke aardgasmeter.

Afsluiten kan enkel in uitzonderlijke gevallen: bij een onmiddellijke bedreiging van de veiligheid, in geval van fraude of bij klaarblijkelijke onwil. Onder klaarblijkelijke onwil moet worden verstaan kunnen, maar niet willen betalen. Ook de plaatsing van een budgetmeter weigeren, zal worden beschouwd als een teken van onwil. Mensen die hun aardgasfactuur niet kunnen betalen, kunnen dus niet langer afgesloten worden. Bovendien mag niemand afgesloten worden in de winterperiode (tussen 1 december en 1 maart).

Verder is de aardgasleverancier verplicht om één globale leesbare factuur te versturen waarin zowel de verkoop als het vervoer van aardgas afzonderlijk worden vermeld. Tevens moet hij verschillende betalingsmogelijkheden aanbieden. Klanten dienen ook de mogelijkheid te krijgen om inlichtingen te vragen over de aardgasfactuur en om eventueel klachten in te dienen. Ten slotte dient het versturen van een factuur op naam van een beschermde klant naar een derde partij een gratis dienst te zijn. Ook de netbeheerders hebben, naar analogie van de elektriciteitsdistributienetbeheerders, een aantal bijkomende verplichtingen met betrekking tot het aflezen en opnemen van meterstanden en het plaatsen van meters voor beschermde klanten.

2.3 VREG

De rol van de VREG zal wijzigen nu de Vlaamse energiemarkt volledig vrijgemaakt is. In 2004 zal de nadruk meer komen te liggen bij het opvolgen van de markten en de marktactoren dan bij het erkennen van nieuwkomers en het opstellen van marktregels.

De opvolging zal gebeuren door controle op de naleving van de verplichtingen, zoals de splitsing van de taken van netbeheer en energielevering, de gelijke behandeling van leveranciers, de correcte en tijdige gegevensoverdracht tussen marktpartijen, enz. Zowel eigen acties als audits met externe onderzoekers zullen deze controles aansturen en ondersteunen.

Heel belangrijk voor de marktwerking is dat er een voortdurende inspanning moet geleverd worden op gebied van communicatie naar de afnemers en de marktpartijen, omdat een efficiënte energiemarkt in se een transparante energiemarkt dient te zijn. In dat kader speelt de website van de VREG een belang-

²² Besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 2003 met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte gasmarkt (B.S. 11 augustus 2003)

rijke rol. De vergelijkingsmodule van prijzen en leveringsvoorwaarden van leveranciers zal voor heel veel gebruikers een belangrijke keuzehulp betekenen. Het is een bron die boven alle verdenking staat en die correctheid van gegevens garandeert.

Dit belet niet dat ik erover zal waken dat andere niet-elektronische communicatievormen behouden moeten blijven. De volledige Vlaamse markt met inbegrip van alle sectoren en vooral ook sociale klassen, dient immers bereikt te worden.

Naast de regelmatige bevragingen van de netbeheerders en leveranciers is het inzetten van gespecialiseerde enquêtebureaus een noodzakelijke aanvulling omdat naast de cijfers ook de achtergronden belangrijk zijn bij de beoordeling van een markt.

Er zal aandacht besteed worden aan het verder uitbouwen van de samenwerking tussen de verschillende Belgische regulatoren. Zo kan de ervaring die de VREG als pionier opdeed met het opvolgen van de energiemarkt ten goede komen aan de andere regulatoren en kan er werk gemaakt worden van onderlinge afstemming en vereenvoudiging van de bevragingen door de regulatoren van de netbeheerders en leveranciers.

3 ACTIEPLAN REG IN DE HUISHOUDENS

3.1 Inleiding

Het betreft hier het uitwerken en implementeren van het actieplan 'REG in de huishoudens', specifiek vanuit de energiebevoegdheid, zoals opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 en geactualiseerd in het Voortgangsrapport 2003. Het Voortgangsrapport werd op 5 september 2003 goedgekeurd door de Vlaamse regering en overgemaakt aan de adviesraden en het Vlaams Parlement, met het oog op het bekomen van een advies voor het opstellen van het Voortgangsrapport 2004 (februari).

De huishoudens waren in 2002 verantwoordelijk voor ongeveer 16% van de totale CO₂-uitstoot in Vlaanderen. In 2002 lag de CO₂-uitstoot (12.322 kton) circa 5% hoger dan in 1990 (11.765 kton), niettegenstaande het in 2002 iets warmer was dan in 1990 en er dus minder verwarmd hoefde te worden.

In het Voortgangsrapport 2003 werd voor het actieplan 'REG in de huishoudens' een CO₂-reductiepotentieel ingeschat van 732 kton tegen 2005 en 2.251 kton tegen 2010. Dit is 17% respectievelijk 14% van het reductiepotentieel van alle klimaatmaatregelen in het Voortgangsrapport.

Het opstellen van de energie- en CO₂-balans voor de huishoudelijke sector is elk jaar een moeilijke oefening, vooral wat het stookolieverbruik betreft. Tengevolge van de vrijmaking, is ook een sluitende balans van het elektriciteits- en aardgasverbruik geen vanzelfsprekendheid meer. Ik heb aan Vito, die belast is met het opstellen van de Vlaamse energiebalans, een bijkomende opdracht gegeven om een methodologie te ontwerpen die een zo nauwkeurig mogelijke inventarisatie van het huishoudelijk energieverbruik in de toekomst moet garanderen. Tegelijkertijd heb ik voorgesteld om in het ontwerp REG-decreet²³ een artikel op te nemen waardoor operatoren op de energiemarkten verplicht kunnen worden om de noodzakelijke gegevens voor de Vlaamse energiebalans aan de administratie over te maken.

3.2 REG-actieplannen van distributienetbeheerders

Om een ecologische bijsturing van de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt op het vlak van rationeel energiegebruik te verwezenlijken, worden er REG-openbardienstverplichtingen opgelegd aan de distributienetbeheerders en aan de leveranciers van elektriciteit aan distributieklienten.²⁴

REG-actieplannen 2003

De distributienetbeheerders worden verplicht om jaarlijks bij hun eindafnemers een hoeveelheid primaire energie te besparen. Voor 2003 werd de doelstelling vastgelegd op 1% primaire energiebesparing bij de laagspanningsafnemers en 1% bij de hoogspanningsafnemers.

Elke netbeheerder dient hiertoe jaarlijks een REG-actieplan in voor het daaropvolgende jaar. Het REG-actieplan moet zowel directe acties omvatten (premies ter ondersteuning van bepaalde energiezuinige technieken) als sensibiliserende en informerende acties. Voor de huishoudelijke klanten spitsen de acties zich in 2003 vooral toe op premies voor condensatieketels, dakisolatie en superisolerende beglazing. Daarnaast worden ook zonneboilers, warmtepompen en fotovoltaïsche panelen financieel ondersteund. Bij de niet-huishoudelijke klanten ligt de klemtoon vooral op relighting, toerentalregeling, het uitvoeren van energieaudits en het plaatsen van condensatieketels. Tevens ondersteunen de netbeheerders de lokale besturen bij de implementatie van een lokaal energiebeleid en leveren zij extra financiële inspanningen voor beschermde afnemers.

²³ Zie het hoofdstuk "Ontwerp van REG-decreet" op pagina 39

²⁴ Besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.S. 4 mei 2002)

REG-actieplannen 2004

Op 27 februari 2002 werd in het Vlaams Parlement een resolutie gestemd betreffende het stimuleren van rationeel energiegebruik bij de gezinnen. Om hieraan uitvoering te geven, werd het besluit van 29 maart 2002 aangepast. Voor de jaren 2004 tot en met 2007 werd de besparingsdoelstelling voor de laagspanningsafnemers verhoogd van 1% tot 2% in 2004; 2,1% in 2005 en 2,2% in 2006 en 2007. De verhoging van de doelstelling voor laagspanningsafnemers is het gevolg van een bijkomende actieverplichting, met name de gratis energiebon, die aan de netbeheerders wordt opgelegd²⁵.

Tussen 1 februari en 30 april 2004 zal elk gezinshoofd een bon ontvangen. De bon wordt toegestuurd door de netbeheerder van het elektriciteitsnet waarop het gezinshoofd is aangesloten en kan in de periode 2004-2005 naar keuze omgeruild worden tegen een gratis spaarlamp, spaardouchekop of energiemeter. Tegelijkertijd is ook voorzien dat alle andere gezinsleden in 2006 een bon krijgen voor een gratis spaarlamp.

Distributienetbeheerders waarvan de elektriciteitsleveringen aan gezinnen minder dan 10% bedragen van hun totale leveringen aan laagspanningsklanten, moeten hieraan niet voldoen. Zij moeten in de plaats aan elk gezinslid een gratis spaarlamp aanbieden voor eind april 2004. Het gezinshoofd kan eveneens kiezen voor een spaardouchekop of energiemeter.

Om te vermijden dat de aangeboden spaarlampen, spaardouchekoppen en energiemeters niet voldoende kwalitatief zijn, heeft mijn administratie in overleg met de netbeheerders minimale criteria opgesteld, waaraan de spaarlampen, spaardouchekoppen en energiemeters moeten voldoen.

De ontwerp-REG-actieplannen 2004 werden eind mei 2003 ingediend bij de administratie, die instaat voor de beoordeling ervan. Eind augustus 2003 werd de beoordeling van nagenoeg alle actieplannen afgerond. Naast de verplichte energiebonactie zullen alle netbeheerders in 2004, naar analogie van de REG-actieplannen 2003, opnieuw een hele reeks REG-acties voeren voor zowel laagspannings- als hoogspanningsafnemers.

REG-rapporten

Jaarlijks moeten de netbeheerders eveneens rapporteren over de uitvoering van de REG-acties in het voorgaande jaar. De verschillende elementen die in het REG-rapport aan bod moeten komen zijn: de gerealiseerde primaire energiebesparingen, de uitvoering en de evaluatie van de acties, het gevoerde doelgroepenbeleid en de kosteneffectiviteit van de uitgevoerde acties. Een opdeling van de gerealiseerde besparingen per NACE-code moet toelaten om over gedetailleerde sectorgegevens te beschikken. Het eerste REG-rapport over het jaar 2003 moet aan de administratie worden voorgelegd vóór 1 mei 2004. Uit de eerste resultaten die werden voorgesteld op de rondetafelconferentie van 24 april 2003, blijkt echter dat over het algemeen de meeste netbeheerders vrij optimistisch zijn over het realiseren van hun besparingsdoelstellingen.

3.3 Energieprestatieregelgeving

3.3.1 De Europese richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen

Op 16 december 2002 werd de Europese richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen goedgekeurd. Deze richtlijn legt de lidstaten o.a. op om minimumeisen te stellen aan de energieprestaties van nieuwe gebouwen en van bestaande grote gebouwen die een grondige verbouwing ondergaan, en om een energieprestatiecertificaat in te voeren.

²⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 26 september 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 inzake de openbaardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.S.: nog niet gepubliceerd)

Op 4 januari 2003 verscheen deze richtlijn in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen. De lidstaten dienen uiterlijk op 4 januari 2006 aan de richtlijn te voldoen. Bij gebrek aan gekwalificeerde en/of erkende deskundigen kunnen de lidstaten voor de invoering van het energieprestatiecertificaat drie jaar uitstel aanvragen.

Het voorstel van decreet houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat ("Energieprestatiedecreet") dat op 24 oktober 2002 door volksvertegenwoordigers van de meerderheidsfracties (Robert Voorhamme, Eloi Glorieux, Jacques Laverge en Jos Bex) formeel werd ingediend, anticipeert in belangrijke mate op de implementatie van de richtlijn.

3.3.2 De invoering van energieprestatie-eisen voor nieuwbouwwoningen en verbouwingen

Het voorstel van decreet schrijft voor elke nieuw te bouwen woning of appartement een maximaal primair energieverbruik per jaar voor ("energieprestatie-eis"). Hierbij wordt niet alleen de geldende isolatienorm verscherpt maar wordt ook rekening gehouden met het energieverbruik voor verwarming en warm tapwater. Er worden tevens eisen opgelegd aan de zomerconditie van het gebouw en aan de ventilatie. De bouwheer kan vrij bepalen op welk aspect hij de nadruk wil leggen om aan de energieprestatie-eis voor zijn woongebouw te voldoen. Voor verbouwingen worden aangepaste eisen opgelegd op vlak van isolatie en ventilatie.

3.3.3 De optimalisatie van de controle op de energieprestaties van woningen

Gezien de beperkte controle- en sanctioneringsmogelijkheden is de huidige isolatiereglementering nauwelijks afdwingbaar en wordt ze in de praktijk onvoldoende nagevolgd. De indieners van het Energieprestatiedecreet opteren daarom voor een beter uitgewerkte controle en sanctionering. Zodra een gebouw in gebruik wordt genomen, rapporteert een onafhankelijk verslaggever in een aangifte welke maatregelen met betrekking tot de energieprestatie en het binnenklimaat uitgevoerd zijn. Overtredingen zullen met een administratieve geldboete worden bestraft. De boete is evenredig met de kostprijs van de investering waarmee de bouwheer aan de opgelegde energieprestatie kon voldoen.

3.3.4 De invoering van een energieprestatiecertificaat

In het Energieprestatiedecreet wordt tevens het wettelijke kader voorzien voor het invoeren van een energieprestatiecertificaat. Dit certificaat geeft inzicht in de energieprestaties van een bestaand of een nieuw gebouw. Bij het verkopen of verhuren van een gebouw zal de eigenaar over een energieprestatiecertificaat moeten beschikken. Kopers en huurders krijgen zo een duidelijk beeld van het energieverbruik van de woning, kunnen vergelijken tussen verschillende woningen en kunnen bewuster kopen of huren. Eigenaars zullen door een ongunstig certificaat aangespoord worden om te investeren in energiezuinige toepassingen om marktcomform en competitief te blijven. Het is in elk geval een sociale maatregel omdat de huurders dankzij de verbeterde energieprestatie van de woning een lagere energiefactuur zullen betalen.

3.3.5 Begeleidende maatregelen bij de invoering van energieprestatie-eisen.

Een aantal begeleidende maatregelen zijn nodig om tot een geslaagde invoering van de nieuwe energieprestatie-eisen te komen.

Er moet berekeningssoftware beschikbaar zijn voor architecten en verslaggevers. De berekening van de energieprestatie van een gebouw is immers te complex om manueel uit te voeren. Uiteraard moet deze

software gebaseerd zijn op het definitief regelgevend kader. Omwille van de beperkte omvang van de Vlaamse bouwmarkt is het onwaarschijnlijk dat vanuit een privé-initiatief de software zal ontwikkeld worden. Daarom steunt de Vlaamse regering het initiatief van het WTCB die in cofinanciering met een aantal industriële partners de software zal ontwikkelen. De ontwikkeling zal ongeveer anderhalf jaar in beslag nemen.

Opleiding en vorming voor de verschillende betrokkenen in de bouwsector wordt voorzien in de periode juli-december 2005. Hierin zal niet alleen de wetgeving maar ook de berekening van de energieprestatie en van de ventilatie, met technische en bouwfysische achtergrond, aan bod komen. Voor de opleidingen kunnen van start gaan, moet de software beschikbaar zijn.

Verder zal een website omtrent de energieprestatieregelgeving worden uitgebouwd, zullen communicatie-acties naar verschillende doelgroepen (bouwheren, architecten, aannemers, installateurs...) worden uitgewerkt, zullen de gemeenten worden geïnformeerd en zal een helpdesk voor vragen en technische ondersteuning worden geïnstalleerd.

3.3.6 Stand van zaken

Gezien het uitermate technische karakter, werd het voorstel van decreet tot op heden niet behandeld in het Vlaams Parlement.

De uiterste omzettingsdatum vooropgesteld door de Europese richtlijn (4 januari 2006) en de planning van de softwareontwikkeling en andere begeleidende maatregelen, laten niet veel uitstel meer toe. Het ingediende voorstel van decreet zal daarom herwerkt worden en voornamelijk beperkt worden tot een decreetale onderbouw voor de energieprestatiemethodiek en een handhavingskader. De technische bepalingen zullen opgenomen worden in een uitvoeringsbesluit.

3.4 Communicatie naar huishoudens

Vanaf 2003 werden een zevental fiscale maatregelen voor energiebesparing van kracht voor de vervanging van oude stookketels, de plaatsing van superisolerende beglazing, het aanbrengen van dakisolatie, de installatie van thermostatische kranen, de uitvoering van een energieaudit, de installatie van een zonneboiler en fotovoltaïsche zonnepanelen. Afhankelijk van het type investeringen kan 15 of 40% van die investeringen via de personenbelasting gerecupereerd worden, met een maximum van 600 euro per woning.

Bij de invoering van die maatregelen werd hierover al een grootscheepse Vlaamse communicatiecampagne gevoerd.

Ook in 2004 blijven deze maatregelen onverminderd van kracht. De maatregelen zijn al redelijk goed bekend bij de eigenaars met concrete plannen bouw- of verbouwplannen. Een herhaalde bekendmaking van die maatregelen is noodzakelijk. Het doelpubliek verandert immers continu. Bovendien blijft er nog een zeer belangrijk energiebesparingspotentieel over bij de eigenaars zonder (ver)bouwplannen. Bij hen dient vooral interesse gewekt te worden om enkel glas te vervangen door superisolerende beglazing en om hun oude verwarmingsinstallatie te vervangen door een moderne hoogrendementsketel of condensatieketel.

In de communicatiecampagne zal ook aandacht besteed worden aan de andere beschikbare premies voor energiebesparing vanwege de netbeheerders of de gemeentebesturen. Nooit voorheen waren er dergelijke interessante premies voor energiebesparing beschikbaar.

Een belangrijke ondersteunende rol bij de communicatiecampagnes is de website www.energiesparen.be. Op deze informatieve website is een gebruiksvriendelijke toepassing voorzien waar men snel kan nakijken voor welke premies men in aanmerking komt. Via de website kunnen ook brochures worden besteld.

Www.energiesparen.be	Bezoekers van de website		Bestellingen via de website	
	Maand	2002	2003	2002
Januari	1.159	8.321	177	1.400
Februari	1.523	9.803	304	1.929
Maart	2.088	7.077	434	976
April	1.427	5.043	147	429
Mei	1.488	4.446	93	226
Juni	1.134	3.838	52	157
Juli	1.138	4.830	51	215
Augustus	1.543	6.104	95	383
September	3.229	8.006	161	1.023
Totaal	14.729	57.468	1.514	6.738

Vanaf 2003 is het websitebezoek aanzienlijk toegenomen. Gemiddeld genomen is het aantal unieke bezoekers van de website verviervoudigd in 2003. Dit succes is vooral te danken aan de communicatiecampagne in verband met de belastingvermindering voor energiebesparende investeringen die in januari 2003 werd opgestart. Het aantal effectieve bestellingen van brochures is ten opzichte van diezelfde periode vorig jaar zelfs meer dan verviervoudigd. Tijdens diezelfde periode werden er via de Vlaamse Infolijn bovendien ruim 9000 oproepen genoteerd voor het aanvragen van brochures over energiebesparende maatregelen.

4 ACTIEPLAN REG IN DE TERTIAIRE SECTOR

4.1 Inleiding

Het betreft hier het uitwerken en implementeren van het actieplan 'REG in de tertiaire sector', specifiek vanuit de energiebevoegdheid, zoals opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 en geactualiseerd in het Voortgangsrapport 2003 van 5 september 2003.

De CO₂-uitstoot in de tertiaire sector bedraagt slechts ongeveer 4% van de totale CO₂-uitstoot in Vlaanderen. Maar deze sector verdient bijzondere aandacht omwille van de sterke toename (+61%) tussen 1990 (2.120 kton) en 2002 (3.411 kton).

In het Voortgangsrapport 2003 wordt voor het 'actieplan REG in de tertiaire sector' een CO₂-reductiepotentieel ingeschat van 381 kton tegen 2005 en 1.107 kton tegen 2010. Dit is ongeveer 8% van het reductiepotentieel van alle klimaatmaatregelen in het Voortgangsrapport.

De onzekerheidsmarge op het totaal energieverbruik en de CO₂-uitstoot voor de tertiaire sector is bijzonder groot. De respons op verbruiksenquêtes in de vele diverse subsectoren is laag. Ik heb aan Vito een bijkomende opdracht gegeven om intensieve contacten te leggen met sectorfederaties en beroepsorganisaties om hun medewerking aan de gegevensinzameling te bekomen. De gegevensbank voor de tertiaire sector kan ook sterk vervolledigd worden door het opleggen van rapporteringsverplichtingen aan de netbeheerders en de brandstofleveranciers. Op mijn voorstel heeft de Vlaamse regering hieromtrent op 13 juni 2003 een uitvoeringsbesluit aan het ontwerp REG-decreet²⁶ principieel goedgekeurd.

4.2 Cluster Energie

Planning 2003

De cluster Energie van de samenwerkingsovereenkomst "Milieu, als opstap naar duurzame ontwikkeling" kent een groeiend succes. In 2003 tekenden 17 gemeenten meer in op de cluster Energie dan in 2002. Dit betekent dat er nu in het totaal 182 Vlaamse gemeenten jaarlijks de strategie voor hun duurzaam gemeentelijk energiebeleid vastleggen.

Van deze gemeenten ambiëren er 118 de doelstellingen van niveau 1. Ze implementeren een energieboekhoud- en energiezorgsysteem in de gemeentelijke gebouwen (minimaal 1 gebouw per aangesneden schijf van 8000 inwoners), voeren REG-campagnes naar de burgers en het eigen personeel en stellen een energiecoördinator aan die de opvolging van de plannen verzekert.

Maar liefst 64 gemeenten ondertekenden niveau 2. Vergeleken met 2002 betekent dit 14 extra gemeenten op dit ambitieuze niveau. Deze gemeenten breiden het energiezorgsysteem uit naar enkele bijkomende gemeentelijke gebouwen, met een minimum van 1 gebouw per aangesneden schijf van 6000 inwoners. Naast de andere verplichtingen van niveau 1, besteden zij aandacht aan een brongerichte aanpak. Bouw- of verbouwprojecten binnen de gemeenten worden gescreend op de toepassing van energiezuinige technieken. Vaak gebeurt dit aan de hand van een checklist met normen voor onder andere oriëntatie, isolatie en verwarming. Maar ook de toepassing van hernieuwbare energie wordt een onderdeel van het gemeentelijk energiebeleid. De gemeenten stimuleren de toepassing ervan naar de verschillende doelgroepen en geven zelf het goede voorbeeld.

Reeds bij de eerste evaluatie konden 100 van de 182 gemeenten worden goedgekeurd voor de planning 2003. De andere gemeenten krijgen de kans om bijkomende informatie in te dienen. Op 1 december ontvangen deze gemeenten hun definitieve beoordeling.

²⁶ Zie het hoofdstuk "Ontwerp van REG-decreet" op pagina 39

Ook de ambitie bij de provincies steeg. De vijf provincies voeren nu allemaal een uitgebreide energieboekhouding (minimaal 15 gebouwen) en een beleid met aandacht voor hernieuwbare energie en energiezuinig (ver)bouwen.

Uitvoering 2002

In het Milieujaarprogramma van 2003 werd voor het eerst ook gerapporteerd over de uitvoering van de cluster 2002. 58 van de 115 gemeenten op niveau 1 konden na een eerste evaluatie worden goedgekeurd. De anderen hebben tot 15 september de kans om aan te tonen dat de in 2002 geplande sensibiliseringsacties werden uitgevoerd en de energieboekhouding operationeel is in minimaal de helft van het verplichte aantal gebouwen. Van de niveau 2 gemeenten kon reeds 60% worden goedgekeurd. Deze gemeenten toonden aan dat ze een degelijk sensibiliseringsbeleid voeren en energiebesparende maatregelen nemen in nieuwe bouwprojecten of naar aanleiding van de resultaten van de energieboekhouding. Een groot deel van deze gemeenten heeft een gemeentelijk subsidiereglement voor hernieuwbare energie (voornamelijk voor zonne-energie) en verzorgt haar voorbeeldfunctie door de installatie van een zonneboiler of van fotovoltaïsche panelen op één van haar gemeentelijke infrastructuren.

Ook op provinciaal vlak bestaat steeds meer aandacht voor hernieuwbare energie en duurzaam bouwen. Reeds in drie van de vijf provincies werd een informatie- en demonstratiecentrum over energiezuinig en duurzaam bouwen opgericht.

De samenwerkingsovereenkomst werd in 2002 principieel goedgekeurd voor twee maal drie jaar. Aangezien in 2004 de eerste periode ten einde loopt, dringt een evaluatie zich op. In het najaar zal een toetsing worden uitgevoerd. Op basis van deze evaluatie kan de samenwerkingsovereenkomst bijgesteld worden en zijn tweede fase ingaan (2004-2007).

4.3 Energieprestatienormen voor kantoren en scholen

Momenteel wordt geen enkele eis gesteld aan de energieprestaties en het binnenklimaat van kantoren en scholen. Nochtans neemt de tertiaire sector samen met de residentiële sector ongeveer 35% van het finaal energiegebruik voor zijn rekening. De nieuwe regelgeving die leidt tot de invoering van energieprestatie-eisen voor gebouwen, zoals besproken in het hoofdstuk "Energieprestatieregelgeving" op pag. 20, geldt niet alleen voor woongebouwen maar ook voor andere gebouwen zoals bijvoorbeeld kantoren en scholen.

Alle nieuw te bouwen kantoren en scholen zullen na de inwerkingtreding van het Energieprestatiedecreet moeten voldoen aan de minimumeis inzake energieprestatie en binnenklimaat. Hierbij worden eisen gesteld aan de isolatie van het gebouw, aan de ventilatie en aan het primair energieverbruik door de installaties voor verwarming, koeling, ventilatie en verlichting.

4.4 Communicatie naar tertiaire sector

Binnen mijn administratie (ANRE) werd een Vlaams contactpunt opgericht voor het Europese GreenLight-programma. Organisaties die met de Europese Commissie de afspraak maken om kwalitatief hoogwaardige en energiezuinige verlichting toe te passen, mogen het EU-GreenLight-logo voeren en worden als GreenLight partner door de Europese Commissie extra in het zonnetje gezet. In Vlaanderen zijn de volgende organisaties reeds houder van het logo: Alpheusdal Berchem, ING België NV, Beerse Metaalwerken NV, Koninklijk Atheneum Brasschaat (schoolgroep Argo), Landuyt NV en Mechelse Veilingen CV.

In het kader van het project Interne Milieuzorg (IMZ), dat vanaf medio 2003 van start ging binnen de Vlaamse overheid en de Vlaamse Openbare Instellingen, wordt onderzocht om het energieverbruik voor verlichting te verlagen in het North Plaza gebouw in Brussel, zowel via bewustmaking als via gerichte investeringen in efficiëntere verlichtingstechnologie. Tegelijkertijd worden een aantal andere energiebesparende acties onderzocht en getest, zoals het verminderen van energieverbruik van PC's, het verminderen van het energieverbruik van printers, kopieerapparaten, drankautomaten, enz. In 2005 zal energie het centrale thema worden binnen het IMZ-project.

Op 23 mei 2001 heeft het Vlaams Parlement een resolutie aangenomen betreffende de voorbeeldrol van de overheid met betrekking tot energiebesparing. Voor de bestaande administratieve gebouwen van de Vlaamse overheid wordt, onder de bevoegdheid van mijn collega bevoegd voor de diensten van de Vlaamse regering, een beleidsplan opgemaakt en investeringen uitgevoerd met als doel om tegen 2004 voor de 100 grootste administratieve gebouwen het elektriciteits- en brandstofverbruik te verminderen met 10%.

Om dit te bereiken worden voor de 105 belangrijkste gebouwen energie-audits uitgevoerd. De resulterende investeringsaanbevelingen vereisen echter vaak aanzienlijke investeringsmiddelen.

Het principe van 'derdepartijfinanciering' (DPF²⁷) zou hier misschien een oplossing kunnen vormen om het hoofd te bieden aan de financiële uitdagingen die gepaard gaan met de REG-investeringen die bij de overheden zouden moeten worden doorgevoerd. Vanuit de bevoegdheid Energie zal ik een initiatief nemen om hiervoor een pilootproject te initiëren.

²⁷ in het Engels TPF genoemd: Third Party Financing

5 ACTIEPLAN REG IN DE INDUSTRIE

5.1 Inleiding

Het betreft hier het uitwerken en implementeren van maatregelen ter bevordering van de energie-efficiëntie in de industrie, zoals opgenomen in het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 en geactualiseerd in het Voortgangsrapport 2003.

De CO₂-uitstoot in de industrie bedroeg in 2002 17.739 kton of 22% van de totale CO₂-uitstoot in Vlaanderen. De uitstoot steeg tussen 1990 en 2002 met 1.736 kton of 11%. Dit is te wijten aan de sterke stijging in het verbruik van restbrandstoffen in de chemie (+138% tussen 1990 en 2001). Het gebruik van de klassieke brandstoffen lag in 2001 op het niveau van 1990.

Op basis van een enquête bij de relevante bedrijven, heeft de chemiefederatie Fedichem een verdere stijging van de emissies van restbrandstoffen van 21% tussen 2000 en 2005 berekend. Hierop voortbouwend verwacht Vito dat de CO₂-uitstoot in een 'business-as-usual' scenario in de industrie tegen 2005 zal toenemen tot 18.136 kton (dit is 2.565 kton of 16% meer dan de uitstoot in 1990)²⁸.

In het Voortgangsrapport 2003 wordt een pakket maatregelen voor de industrie voorzien met een CO₂-reductiepotentieel van 644 kton tegen 2005 en 4.594 kton tegen 2012 (exclusief WKK). Dit is 15 resp. 28% van het potentieel van alle maatregelen in het Voortgangsrapport ter reductie van de broeikasgasemissies.

Naast de CO₂-uitstoot tengevolge van het aanwenden van energie als brandstof, zijn er ook nog de emissies tengevolge van het niet-energetisch gebruik (het gebruik van energie als grondstof). Dit gebruik vindt voor 98% plaats in de chemie. Het was in 2002 verantwoordelijk voor een uitstoot van 2.094 kton of 3% van de totale CO₂-emissies in Vlaanderen. Belangrijk is de sterke toename sinds 1990 (met 184%). De onzekerheidsmarge op de inventaris van het niet-energetisch gebruik is groot. Daarom heb ik aan Vito een studie uitbesteed om de niet-energetische stromen in Vlaanderen correct in kaart te brengen.

5.2 Benchmarkingconvenanten

Op 29 november 2002 keurde de Vlaamse regering het Benchmarkingconvenant goed. Basisdoelstelling van deze vrijwillige overeenkomst is dat overheid en onderneming overeenkomen dat de onderneming binnen een vastgelegde termijn de wereldtop bereikt wat betreft efficiënt energieverbruik en daarvoor tegenprestaties van de overheid mag verwachten.

De bedoeling van dit instrument is te komen tot een maximale bijdrage van de bedrijven aan rationeel energieverbruik en aan de doelstellingen voor vermindering van de uitstoot van broeikasgassen onder het Protocol van Kyoto zonder de economische slagkracht van de Vlaamse onderneming in het gedrang te brengen.

Dat het energieverbruik per eenheid productie in een onderneming moet evolueren naar dat van de wereldtop, is een relatieve en geen absolute eis. Het productievolume wordt immers niet beperkt. Alleen de efficiëntie van de productie moet verbeteren. De onderneming neemt een benchmarkingconsultant onder de arm die een studie naar de positie t.o.v. de wereldtop van de onderneming uitvoert. Vervolgens wordt een actieplan opgemaakt dat de maatregelen selecteert om de energie-efficiëntie van de onderneming binnen het kader van het Benchmarkingconvenant tot die van de wereldtop te brengen.

²⁸ Evolutie en prognoses van de CO₂-emissies in de industrie gerelateerd aan het brandstofverbruik in 2005, Steunpunt Klimaat : gebundelde opdrachten 2002, VITO, K. Claes, I. Moorkens, jan. 2003

De onderneming die het Convenant aangaat moet zo snel als mogelijk tot de wereldtop behoren. De onderneming moet daarbij maatregelen uitvoeren in drie fasen:

- Tegen uiterlijk 31 december 2005 moeten alle bedrijfseconomische maatregelen genomen zijn. Dit zijn maatregelen met een interne rentevoet van 15% na belastingen (terugverdiertijd van ongeveer 5 jaar);
- Indien deze maatregelen onvoldoende zijn moeten voor 31 december 2007 alle minder rendabele maatregelen genomen zijn. Deze maatregelen hebben een interne rentevoet na belastingen van het gemiddeld rentetarief van de lineaire obligaties met een looptijd van 10 jaar (aan het huidige rentetarief betekent dit een terugverdiertijd van ongeveer 8 jaar);
- Wanneer met behulp van deze maatregelen tegen deze termijn de wereldtop niet bereikt kan worden, moet de onderneming alsnog de wereldtop halen, uiterlijk in 2012. Dit kan onder andere door het inzetten van flexibele mechanismen (aankoop van emissierechten, uitvoering van projectgebonden mechanismen JI/CDM) nadat de toepassingsmodaliteiten hiervan in het Vlaamse Gewest zijn vastgesteld.

De Vlaamse regering heeft op 14 februari 2003 haar eigen tegenprestaties nader toegelicht:

- Het Vlaamse Gewest zal de deelnemende ondernemingen geen additionele specifieke Vlaamse maatregelen gericht op verdere energiebesparing of CO₂-reductie opleggen (bvb. geen verplichte CO₂-emissie-plafonds of aankoop emissierechten);
- Verder zal het Vlaams Gewest bevorderen dat aanvullende Vlaamse steun tot bevordering van energie-efficiëntie bij de grote energie-intensieve bedrijven gericht wordt op de ondernemingen die het Convenant ondertekend hebben;
- Het Vlaams gewest zal ook alles in het werk stellen opdat de convenantbedrijven ook vrijgesteld worden van gelijkaardige Belgisch-federale of Europese verplichtingen (bvb. CO₂-taks).

De hierboven bedoelde vrijstelling voor convenantbedrijven van specifieke additionele energie- of CO₂-verplichtingen geldt dus niet voor maatregelen die al bestaan en/of zich niet richten op de energie-efficiëntie van procesinstallaties, zoals bijvoorbeeld de REG-actieplannen, groenestroom- en warmtekrachtcertificaten. Hierbij kan gesteld worden dat bij de toepassing van dergelijke energiemaatregelen steeds de solidariteit als beleids optie is genomen, maar dat bij de concrete uitwerking rekening gehouden wordt met de energie-intensieve bedrijven.

De Commissie Benchmarking is het bestuursorgaan van het Convenant en is verantwoordelijk voor de volledige uitvoering ervan. Alle ondertekende partijen zijn er in vertegenwoordigd, meer bepaald de betrokken sectoren en de overheidsvertegenwoordigers van de bevoegdheden Economie, Energie en Leefmilieu. Voor de opvolging en controle worden jaarlijks voortgangsrapporten gemaakt.

Daarnaast heeft de Vlaamse overheid een onafhankelijk en neutraal orgaan aangeduid, het Verificatiebureau, om het benchmarksysteem technisch in goede banen te leiden. Dit bureau wordt bemand door experts in procestechnologieën. De taken zijn het controleren, adviseren en beoordelen van het onderzoek uitgevoerd door de benchmarkingconsultant naar de prestaties van de wereldtop, de afstand van het onderzochte bedrijf tot de wereldtop, het energiebesparingsplan en de monitoring. Het Verificatiebureau is aanwezig bij cruciale besprekingen met de onderneming(en) en de voorstelling van het eindverslag.

In de schoot van de Commissie Benchmarking werd op 22 mei 2003 een nieuwe richtlijn uitgevaardigd betreffende de toetreding van ondernemingen tot het Convenant. Een onderneming kan nu toetreden, per vestiging, onder minstens één van de volgende voorwaarden:

- het betreft een vestiging met een jaarlijks energieverbruik groter dan 0,5 PJ;
- het betreft een vestiging met installaties die onder de bepalingen van het Europees emissiehandelsstelsel vallen;
- het betreft een vestiging waarvoor de installaties kunnen gebenchmarkt of waarvoor een best practice kan uitgevoerd worden voor tenminste 80% van het energieverbruik.

Meer informatie over het Convenant, hoe kan toegetreden worden en de stand van zaken met de lijst van de toegetreden ondernemingen en bedrijfsvestigingen is terug te vinden op www.benchmarking.be.

Begin oktober 2003 waren 164 ondernemingen of bedrijfsvestigingen formeel toegetreden tot het Convenant. Nog een aantal bedrijven, waaronder minstens drie die reeds gestart zijn met de benchmarkactiviteiten, zullen waarschijnlijk nog formeel toetreden.

De toegetreden bedrijven dekken naar schatting 75-80% van het industrieel energieverbruik in Vlaanderen en ongeveer 80% van de CO₂-emissies van de Vlaamse industrie.

5.3 Besluit Energieplanning

In tegenstelling met het Benchmarkingconvenant, dat een vrijwillige overeenkomst is tussen de onderneming en de Vlaamse overheid, bevat het op 18 juli 2003 door de Vlaamse regering principieel goedgekeurde Besluit Energieplanning²⁹ de wettelijke verplichtingen die aan elke onderneming worden opgelegd betreffende hun energieverbruik. Ondernemingen die het Benchmarkingconvenant aangaan, worden hierbij verondersteld voldaan te hebben aan de bepalingen van dit besluit.

De IPPC-richtlijn³⁰, die van kracht werd op 30 oktober 1996, verplicht de lidstaten om in het kader van de milieuwetgeving er voor te zorgen dat zowel bij de uitbating van een inrichting als bij de vergunningsaanvraag voor een nieuwe inrichting rekening wordt gehouden met de energie-efficiëntie van de installaties. Tegen ten laatste 30 oktober 2007 moet de richtlijn geïmplementeerd zijn. In het ontwerp REG-decreet³¹ wordt de wettelijke basis gelegd voor het opleggen aan ondernemingen van minimale verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie en voor het opmaken van energieplannen. Daarnaast is een wettelijke basis voor de administratieve en beleidsmatige afstemming met de milieuvergunning voorzien in het Milieuvergunningendecreet.

Met het uitvoeringsbesluit zal ik, samen met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu, uitvoering geven aan de IPPC-richtlijn op basis van zowel het REG-decreet als het Milieuvergunningendecreet.

In het ontwerp van besluit wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuwe en bestaande inrichtingen.

Voor nieuwe inrichtingen en belangrijke wijzigingen aan inrichtingen, met een jaarlijks primair energiegebruik hoger dan 0,1 Petajoule moet bij de vergunningsaanvraag een conform verklaarde energiestudie worden ingediend. Deze studie moet aantonen dat de betrokken inrichting de meest energie-efficiënte is die economisch haalbaar is. De studie moet worden opgesteld door een of meerdere energiedeskundigen, die door de energieadministratie werden aanvaard. De conformiteitsverklaring zal door de energieadministratie worden toegekend.

Bestaande inrichtingen met een jaarlijks primair energiegebruik boven 0,5 PJ moeten vanaf 1 januari 2005 over een conform verklaard energieplan beschikken. Het energieplan heeft een geldigheid van 4 jaar. Tegen 30 oktober 2007 is de exploitant verplicht om alle maatregelen uit het energieplan met een interne rentevoet van minstens 15% na belastingen uit te voeren. Elke vier jaar moet de exploitant een geactualiseerd energieplan opmaken en conform laten verklaren. Het geactualiseerde energieplan moet bovendien ook de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het vorige energieplan bevatten. Na het indienen van een geactualiseerd energieplan moeten binnen een termijn van drie jaar alle maatregelen met een interne rentevoet van minstens 15% na belastingen worden uitgevoerd.

Bedrijven die een Benchmarkingconvenant afgesloten hebben met de Vlaamse regering en die in dat kader over een goedgekeurd energieplan beschikken, voldoen automatisch aan de bepalingen van het besluit, m.a.w. zij krijgen geen extra verplichtingen opgelegd.

²⁹ Ontwerp van besluit inzake energieplanning voor ingedeelde inrichtingen en tot wijziging van het besluit van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en het besluit van 1 juni 1995 houdende de algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

³⁰ IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control)-richtlijn (96/61/EC)

³¹ Zie het hoofdstuk "Ontwerp van REG-decreet" op pagina 39

Als een nieuwe inrichting of een verandering aan een inrichting voorzien is in het energieplan, dan vervallen voor benchmarkingbedrijven eveneens de verplichtingen m.b.t. de energiestudies. Is de nieuwe inrichting echter nog niet opgenomen in het energieplan, dan moet de energiestudie toch nog worden opgesteld.

5.4 Richtlijn verhandelbare emissierechten

In het Protocol van Kyoto worden de zogenaamde flexibele mechanismen gedefinieerd. Deze laten de landen, of de bedrijven, toe om de uitstootvermindering elders te realiseren indien dat goedkoper is. Europa vult dit deels in via de Europese richtlijn Emissiehandel³² die tegen eind 2003 moet omgezet zijn naar Vlaamse regelgeving.

Het systeem van verhandelbare emissierechten impliceert de allocatie aan de ondernemingen van quota voor de uitstoot van broeikasgassen. Die quota kunnen dan achteraf worden verhandeld tussen deze ondernemingen en/of sectoren. In een systeem van verhandelbare emissierechten wordt de eigenlijke reductie-inspanning dus vervangen door de verplichting voldoende emissierechten te bezitten.

Aangezien de marginale kost voor de emissiereducties niet bij elke onderneming even groot is, zal een onderneming met hoge marginale reductiekosten geneigd zijn emissierechten te kopen van een onderneming met lage marginale reductiekosten. De markt zal streven naar een evenwichtsprijs van de emissierechten. Elk jaar moeten de ondernemingen een aantal rechten ter annulering aanbieden dat met hun feitelijke uitstoot overeenkomt. Als zij onvoldoende rechten hebben, legt Europa tegenmaatregelen op, waaronder boetes. Het toezicht op de "levenswandel" van deze rechten geschiedt met behulp van een elektronisch register.

Het Europees emissiehandelssysteem voorziet een eerste verbintenisperiode voorafgaand aan het in werking treden van het Kyoto-protocol. Deze periode zal lopen van 2005 t.e.m. 2007. De tweede verbintenisperiode van het Europees handelssysteem, van 2008 tot 2012, valt volledig samen met de periode waarin het Protocol van Kyoto effectief moet worden uitgevoerd. De richtlijn Emissiehandel stelt echter de voorwaarde dat, voor beide periodes, de bepaling van de beschikbare emissierechten in overstemming moet zijn met de Kyoto-afspraken. Ook de allocatie binnen de volgende verbintenisperiodes van telkens 5 jaren zal steeds in overeenstemming moeten zijn met de toekomstige klimaatafspraken.

Vlaanderen dient tegen eind 2003 de Europese richtlijn Emissiehandel om te zetten. Hierbij moet een Vlaams allocatieplan het totale aantal beschikbare emissierechten bepalen.

Het emissierechtensysteem houdt een zeer kritisch element in, namelijk de initiële toekenning van de rechten. Voor een toekenning van de rechten op basis van objectieve normen, is echter het benchmarkingprincipe beschikbaar. Het benchmarkingconvenant en het emissierechtensysteem zullen mekaar dus aanvullen en ondersteunen.

Als conclusie kan worden gesteld dat het Benchmarkingconvenant de bedrijven toelaat om vrijwillig verder te gaan dan in het besluit Energieplanning is vastgelegd. Daartegenover staan dan tegenprestaties van de Vlaamse overheid. Eén van de tegenprestaties is rechtstreeks gelinkt aan het emissiehandelssysteem. De overheid zal er namelijk voor zorgen dat een vestiging die het Convenant naleeft alle nodige rechten ter beschikking heeft. Voor bedrijven die deelnemen aan het convenant worden de rechten toegerekend op basis van het specifieke energiegebruik, een emissiefactor en de productie. Daar waar de Vlaamse overheid zich engageerde om alle nodige emissierechten gratis ter beschikking te stellen als een vestiging de bepalingen van het benchmarkingconvenant naleeft, doet ze dit niet voor het algemeen geldende besluit Energieplanning. Voor vestigingen die niet tot het benchmarkingconvenant willen toetreden, zal bijgevolg een algemenere methode worden gehanteerd.

³² Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad

5.5 Projectgebonden mechanismen

Om de reductiedoelstelling te bereiken, biedt het Protocol van Kyoto de mogelijkheid om supplementair aan de binnenlandse maatregelen en de emissiehandel, gebruik te maken van de projectgebonden mechanismen. Dit zijn het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling (CDM) en de Gemeenschappelijke Uitvoering (JI).

De idee achter het gebruik van JI en CDM is enerzijds dat een land met hoge emissiereductiekosten voordeel kan halen uit de verwezenlijking van de reducties in een land met lage emissiereductiekosten en anderzijds dat de plaats waar de reducties plaats vinden geen invloed heeft op een globale oplossing van de klimaatproblematiek.

In Vlaanderen hebben de betrokken industriële sectoren vrijwillig al aanzienlijke inspanningen geleverd om hun emissies te reduceren. Zij zullen dit engagement verder zetten via deelname aan het benchmarking-convenant. Verder gaan met alleen maar binnenlandse maatregelen zou de kostprijs irrealistisch hoog kunnen laten stijgen in vergelijking met andere landen. Vandaar dat het gebruik van de projectgebonden mechanismen van belang is voor deze sectoren. Bovendien kunnen bedrijven door middel van deze projectgebonden mechanismen een projectmatige internationale aanwezigheid uitbouwen.

De afdeling Natuurlijk Rijkdommen en Energie start in samenwerking met de diensten van respectievelijk de beleidsdomeinen Economie en Leefmilieu een pilootprogramma betreffende de projectgebonden mechanismen op. Het uitgangspunt hierbij is dat de overheid bedrijven, met een vestiging in het Vlaamse gewest, ondersteunt voor een deel van de administratieve inspanningen en meerkost van een CDM- of JI-project. Voor de emissiekredieten die gerealiseerd worden in de ondersteunde projecten, zal de Vlaamse overheid over een voorkooprecht beschikken. De doelstelling van het pilootprogramma is het verwerven van de nodige ervaring door de overheid en de bedrijfs wereld met de internationale procedures en standaarden voor de projectgebonden mechanismen. Dit moet zorgen voor de nodige basis om na de pilootfase op ruimere schaal te kunnen starten met een programma van projectgebonden mechanismen dat de noodzakelijke emissiekredieten oplevert. Bij dit alles dient men rekening te houden met het eindresultaat van de onderhandelingen over de toekomstige Europese richtlijn m.b.t. projectgebonden mechanismen en het feit dat het in werking treden van het Protocol van Kyoto vereist is. Merendeel van de projectgebonden mechanismen zullen projecten in verband met hernieuwbare energie of energie-efficiëntie zijn. Vandaar dat het beleidsdomein Energie een belangrijke rol zal blijven spelen inzake de technische aspecten van het definitieve programma.

6 ACTIEPLAN HERNIEUWBARE ENERGIE

6.1 Inleiding

In het kader van de Europese richtlijn³³ betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen, moeten de lidstaten maatregelen nemen om het verbruik van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te bevorderen zodat voor de Europese Unie als geheel in 2010 22% van het elektriciteitsverbruik voortkomt uit hernieuwbare energiebronnen tegenover 13,9% in 1997. Voor België bedraagt dit streefpercentage 6% tegenover 1,1% in 1997. De streefpercentages zijn indicatief.

De Vlaamse beleidsdoelstelling is afgestemd op de indicatieve doelstelling van deze richtlijn. Omdat energetische valorisatie van niet gescheiden afval niet meetelt in de Vlaamse doelstelling maar wel kan worden meegerekend voor de Europese indicatieve doelstelling, ligt de Vlaamse doelstelling wel iets hoger (10 à 15%) dan degene die indicatief wordt vooropgesteld door de Europese richtlijn.

De Vlaamse beleidsdoelstellingen inzake hernieuwbare energie zijn een aandeel van 2% groene stroom in de distributie- en transmissieleveringen van elektriciteit tegen 2004, een aandeel van 6% tegen 2010 en de maximale invulling van het haalbare potentieel aan hernieuwbare warmte. Hierbij wordt het verbruik van energie op basis van hernieuwbare energiebronnen grotendeels verondersteld overeen te stemmen met de productie ervan in Vlaanderen.

Het CO₂-reductiepotentieel van hernieuwbare energie ligt ten opzichte van het begin van deze legislatuur tussen de 1.205 en 1.244 kton in 2005 en tussen de 2.969 en 3.173 kton in 2010. Het overgrote deel wordt door de vooropgestelde groenestroomdoelstelling gerealiseerd.

Om in de vrije energiemarkt elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen te stimuleren, werd het beleid voor de bevordering van hernieuwbare energiebronnen vanaf 1 januari 2002 aangevuld met het systeem van groenestroomcertificaten waarvoor de reglementaire basis te vinden is in het Elektriciteitsdecreet³⁴ en het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001³⁵. Vanaf 1 januari 2002 is elke elektriciteitsleverancier verplicht een stijgend percentage van zijn elektriciteitsleveringen te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen. Tegen 2010 loopt dit dus op tot 6%.

Een leverancier kan bewijzen dat hij zijn verplichtingen nakomt door het voorleggen van voldoende groenestroomcertificaten bij de VREG. Deze certificaten worden toegekend aan producenten van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, per 1.000 kilowattuur. Die producenten kunnen hun groenestroomcertificaten dan verkopen aan leveranciers. Indien de leverancier niet voldoende certificaten kan voorleggen, dan wordt hem een administratieve geldboete opgelegd. De administratieve geldboete bedraagt 75 euro per ontbrekend certificaat in 2002, 100 euro in 2003, en 125 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat vanaf 2004. Samen met de verhouding tussen de vraag en het aanbod van groenestroomcertificaten, bepaalt de administratieve geldboete de marktwaarde voor de groenestroomcertificaten.

De administratieve geldboeten dienen te worden gestort in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen. De boetes worden gevestigd door de VREG³⁶. De middelen van dit Fonds zullen door de Vlaamse regering worden aangewend voor de verdere ondersteuning van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen in

³³ Richtlijn 2001/77/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt

³⁴ Hoofdstuk VII van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000, laatst gewijzigd met het decreet van 20 december 2002 houdende begeleiding van de begroting 2003

³⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001 inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen, laatst gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 4 april 2003 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001 inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen

³⁶ Zie ook het hoofdstuk "Openbaredienstverplichtingen inzake hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling" op pag. 14

Vlaanderen (zie hiervoor het volgende hoofdstuk "Actieplan Fonds Hernieuwbare Energiebronnen" op pag. 34).

Door de aankondiging en inwerkingtreding van het systeem van groenestroomcertificaten is de productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen de voorbije jaren sterk gestegen.

De groenestroomproductie in Vlaanderen is sinds het begin van deze legislatuur vertienvoudigd en is momenteel voldoende voor ongeveer 100.000 gezinnen.

In 2001 bedroeg de groenestroomproductie 91 GWh of 0,19 % van de totale elektriciteitsleveringen in 2001 (91GWh/48.388GWh).

In 2002 werd de groenestroomproductie in Vlaanderen quasi verdubbeld tot 178 GWh of 0,37% van de totale elektriciteitsleveringen in 2002 (178GWh/47.722GWh).

De doelstelling voor de periode januari 2002 – maart 2003 (0,8 % op de distributieleveringen in 2002, geraamd op 39.300 GWh) bedroeg 313 GWh (313.192 certificaten).

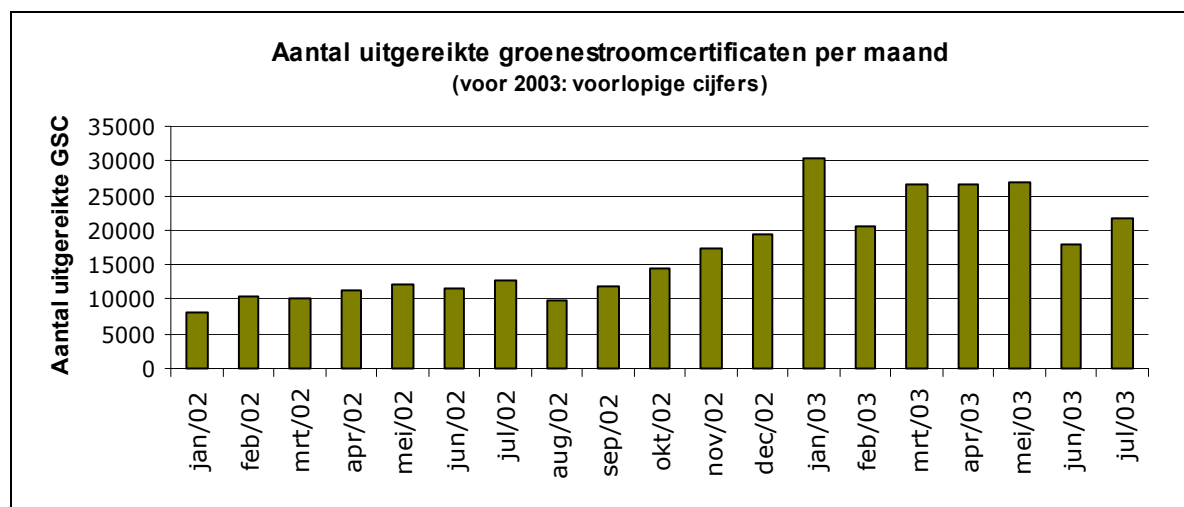
Er werden voor het behalen van deze doelstelling 199.014 groenestroomcertificaten uitgereikt, wat overeenkomt met 199 GWh groene stroom. Daardoor kon voldaan worden aan 64% van de doelstelling.³⁷

Inmiddels (september 2003) is de productiecapaciteit in 2003 gestegen tot meer dan 300 GWh groene stroom op jaarbasis (ongeveer 0,6% van de elektriciteitsleveringen in Vlaanderen).

Voor de Vlaamse groenestroomdoelstelling komt de elektriciteitsproductie uit de organische fractie van afval die samen met restafval wordt verwerkt in verbrandingsinstallaties niet in aanmerking voor groenestroomcertificaten. Volgens de Europese definitie van biomassa kan 50% van de elektriciteitsproductie uit afval in rekening worden gebracht. Rekening houdend met de elektriciteitsproductie uit afvalverbranding bedroeg in 2001 de groene stroomproductie in Vlaanderen 254 GWh of 0,5% van de totale elektriciteitsleveringen en 301 GWh of 0,6% in 2002.

De doelstelling voor 2003 bedraagt 1,2% van de totale elektriciteitsleveringen. De totale elektriciteitsleveringen worden ingeschat op 50 TWh wat impliceert dat de uitreiking van 600.000 groenestroomcertificaten wordt beoogd.

Onderstaande figuur toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per maand t.e.m. 31 juli 2003.

³⁷ Het aantal ingeleverde groenestroomcertificaten bedroeg 115.132, mede doordat gebruikt werd gemaakt van de mogelijkheid tot opsparen van certificaten

6.2 Actieplan Fonds Hernieuwbare Energiebronnen

Vlaanderen hinkt ten opzichte van andere Europese lidstaten achterop inzake het aandeel groene stroom in de elektriciteitsvoorziening. De Vlaamse regering stelde in het begin van de legislatuur een minimumdoelstelling inzake elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen voorop, en voerde een systeem van groenestroomcertificaten in om de productie van groene stroom te bevorderen.

Toch zijn de initiatieven opgestart door elektriciteitsleveranciers en -producenten, en andere initiatiefnemers, onvoldoende gebleken om de globale doelstelling inzake groenestroomproductie tijdig te realiseren. Sommige verplichtinghouders hebben zelf quasi geen eigen initiatieven genomen en het initiatief proberen door te schuiven naar derden. Andere verplichtinghouders halen hun doelstelling wel en slagen er zelfs in om veel meer certificaten te verwerven dan werd opgelegd. De haalbaarheid is dus een kwestie van engagement en bereidheid om te investeren in milieuvriendelijke elektriciteitsopwekking.

Ik meen dat de groenestroomboetes die door de sector werden gestort in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen³⁸ op een efficiënte manier dienen ingezet te worden om het maatschappelijk draagvlak van hernieuwbare energie te bevorderen en zo de te nemen engagementen van de sector moeten helpen ondersteunen. Hiervoor wens ik het onderstaande actieplan uit te voeren.

De Vlaamse beleidsdoelstelling inzake groene stroom voor 2010 veronderstelt een productie van groene stroom in een vork van 3.400 GWh tot 3.600 GWh, afhankelijk van de gehanteerde hypothese in verband met de verdere evolutie van het elektriciteitsverbruik in Vlaanderen (1,3% volgens de variëte 'beheersing van de vraag' van het indicatief programma van de productiemiddelen voor Elektriciteit van de CREG; 2,1% volgens het BUA-scenario van het Vlaams Klimaatbeleidsplan). Een tussenpositie betreft een productie van 3.500 GWh groene stroom in 2010.

Een prognose volgens dewelke deze doelstelling kan worden ingevuld, geeft aan dat iets meer dan de helft door windenergie kan worden gerealiseerd. Hiervoor is een geïnstalleerd vermogen van 400 MW op zee (150 turbines) en 280 MW op land (220 turbines) nodig. De offshore parken zouden zodoende instaan voor een productie van 1.200 GWh. De windturbines op land voor 600 GWh. Eind 2002 waren er op land 60 windturbines opgericht met een totaal vermogen van 40 MW.

Verder wordt de elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen hoofdzakelijk verwacht van de energetische valorisatie van biomassa.

Elektriciteit uit waterkracht en zonne-energie zullen in 2010 slechts een marginale bijdrage kunnen leveren (40 GWh). Van zonne-energie wordt pas tegen 2020 een substantiële bijdrage verwacht. De toepassingsmogelijkheden voor waterkracht zullen in Vlaanderen beperkt blijven.

De verdere ontwikkeling van windenergie vereist in eerste instantie:

- de uitwerking van afbakeningsvoorstellen voor geschikte locaties aangezien blijkt dat de projectpromotoren er onvoldoende in slagen projecten uit te werken voor de prioritaire locaties van de Omzendbrief van 17 juli 2000 (Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines);
- een versterking van het maatschappelijke draagvlak aangezien blijkt dat het nut en de noodzaak van windenergie bij veel maatschappelijke groepen en burgers nog onvoldoende doorgedrongen is;
- ondersteuning van projectpromotoren omdat blijkt dat zij onvoldoende in staat zijn om maatschappelijk aanvaardbare projecten uit te werken;
- ondersteuning van lokale besturen omdat blijkt dat zij over onvoldoende expertise beschikken voor het opzetten van windturbineprojecten.

De ontwikkeling van energieopwekking op basis van biomassa vereist in eerste instantie:

- kennisopbouw en -overdracht over de marktmogelijkheden;

³⁸ Zie hoofdstuk 'Openbaredienstverplichtingen inzake hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling' op pag 14.

- demonstratie van beschikbare marktrijpe technologieën voor de energetische valorisatie van biomassa;
- structuur brengen in de biomassastromen en de toepassingsmogelijkheden met het oog op energetische valorisatie;

De ontwikkeling van zonne-energie vereist investeringen in:

- onderzoek en ontwikkeling om kostprijzdalingen te kunnen realiseren;
- een versterking van het kwaliteitsimago van de toepassing;
- marktverbreiding zodat ervaring met de toepassing kan worden opgedaan en nieuwe marktspelers zich aandienen.

Om een aanzet te geven tot het daadwerkelijk wegwerken van het beleidstekort, werd voor de besteding van de middelen van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen een ontwerp van actieplan 2003-2004 uitgewerkt.

Om de complementariteit tussen de bestaande regelgeving en de uitgaven uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen te garanderen en vanuit de overheid de markt van de groenestroomcertificaten niet te verstoren, dienen de uitgaven uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen zich te concentreren op:

- sectorbegeleidende maatregelen voor de marktrijpe technieken en technieken met een groot marktpotentieel;
- sensibilisatie- en informatiecampagnes ter ondersteuning van een groter maatschappelijk draagvlak voor de elektriciteitsopwekking op basis van hernieuwbare energiebronnen;
- demonstratie- voorbeeld- en marktintroductieprojecten voor beloftevolle maar nog niet-marktrijpe technieken;
- het aanmoedigen van de productie van groene warmte.

De projecten die weerhouden worden voor financiering uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen dienen maximaal invulling te geven aan de voormelde prioriteiten voor de uitbouw van hernieuwbare energie in Vlaanderen.

Een op te richten Task Force Groene Energie zal bij de verdere concrete uitwerking van het actieplan er ook bijzonder op toezien dat er afstemming is met de doelstellingen van het REG-beleid (bv. subsidies voor hernieuwbare energietoepassingen die via het Fonds worden verstrekt, worden in de mate van het mogelijke gekoppeld aan REG-randvoorwaarden).

Het actieplan zal voornamelijk worden gericht op investeringsprojecten en sectorondersteunende maatregelen die onmiddellijk bijdragen tot bijkomend geïnstalleerd vermogen groene stroom en broeikasgas-emissiereducties. Bij deze investeringsprojecten zal de klemtoon liggen op de economisch meest rendabele technieken, voor zover deze nog niet door andere overheidsmaatregelen rendabel zijn (vb. groenestroomcertificaten voor investeringen in windenergie, premies voor zonneboilers).

Ook bij de markt- of sectorbegeleidende maatregelen (uitwerken van kwaliteitslabels, opleiding, inplantings- en haalbaarheidsstudies, informatie- en sensibiliseringscampagnes,...) zal de prioriteit liggen bij de meest rendabele technieken (windenergie, biogas, zonneboilers).

Gezien de groenestroomquota van toepassing zijn op alle elektriciteitsverbruikers, zullen de middelen uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen die gebruikt worden voor het promoten van bepaalde technieken ook voor alle doelgroepen beschikbaar zijn. Hierbij dient er wel rekening mee gehouden te worden dat sommige doelgroepen reeds investeringssteun ontvangen (vb. expansiesteun, verhoogde fiscale aftrek).

Anderzijds zullen ook specifieke programma's gericht worden naar doelgroepen die niet beschikken over de nodige investeringsmiddelen (vb. lokale besturen en onderwijsinstellingen).

Tijdens de start van het actieplan 2004 zullen de uitgaven nog verlopen via de bestaande reglementaire bepalingen. Deze reglementaire basis is vrij beperkt. Via het ontwerp van REG-decreet³⁹ is voor een aantal projectcategorieën een nieuwe uitgebreidere decretale basis in opmaak.

Op basis van de bredere decretale basis zullen in het kader van de volgende tweejaarlijkse actieplannen een aantal vernieuwendere projecten ter ondersteuning van hernieuwbare energie kunnen worden uitgewerkt.

7 ACTIEPLAN WARMTEKRACHTKOPPELING

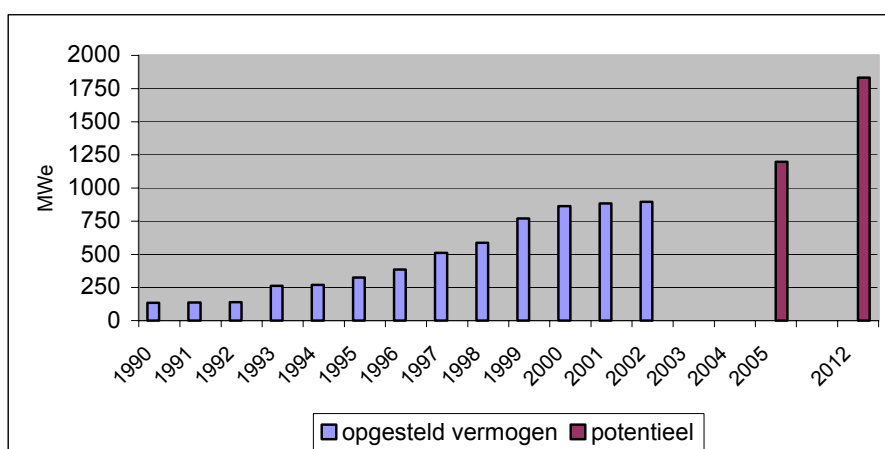
7.1 Inleiding

Mijn beleid richt zich op een kwalitatieve, eerder dan op een kwantitatieve, uitbouw van het WKK-park in Vlaanderen.

Ter herinnering: warmtekrachtkoppeling (WKK) is de gelijktijdige productie in één enkele installatie van kracht, in de meeste gevallen onder de vorm van elektriciteit, en warmte. Elke elektriciteitsproductie geeft aanleiding tot warmte, die meestal in de omgeving verloren gaat. Door het gebruik van de WKK-technologie kan deze warmte worden gerecupereerd en nuttig worden gebruikt, zodat zij niet meer in een afzonderlijke verwarmingsketel of stoomketel moet worden geproduceerd. Op deze wijze wordt bijgevolg energie bespaard. Het nadeel van een gecombineerde productie is echter dat hierdoor toch wat moet worden ingeleverd op het rendement van de elektriciteitsproductie. Een goed evenwicht tussen kracht en warmte is dus noodzakelijk. Dergelijk evenwicht wordt gerealiseerd in wat ondertussen kwalitatieve WKK wordt genoemd. Kwalitatieve WKK is WKK waarin een energiebesparing wordt gerealiseerd van minimaal 5 % ten opzichte van een afzonderlijke productie van kracht (electriciteit) en warmte, in afzonderlijke installaties, maar die anderzijds toch gebruik maken van de meest recente technologie.

Mijn beleid richt zich bijgevolg vooral op een kwalitatieve uitbouw van het WKK-park in Vlaanderen, ten einde een maximale globale energiebesparing te realiseren, eerder dan op het behalen van doelstellingen inzake maximale elektriciteitsproductie door middel van dergelijke installaties.

Ondergaande figuur toont de evolutie van het opgesteld elektrisch vermogen aan kwalitatieve WKK in Vlaanderen. Zoals bepaald in het besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001⁴⁰, bespaart een kwalitatieve WKK-installatie minstens 5% primaire energie ten opzichte van klassieke elektriciteits- en warmteproductie.

³⁹ Zie het hoofdstuk "Ontwerp van REG-decreet" op pagina 39

⁴⁰ Besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001 tot bepaling van de voorwaarden waaraan een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie moet voldoen (B.S. 12 december 2001)

Opgesteld elektrisch vermogen aan kwalitatieve WKK in Vlaanderen (motoren, gasturbines, stoomturbines en directe aandrijving) en potentieel in 2005 en 2012 (bron: Vito)

Het opgesteld vermogen aan kwalitatieve WKK is toegenomen van 134 MW_e in 1990 tot 895 MW_e in 2002. Sinds 2000 is echter een duidelijke vertraging merkbaar in het gerealiseerd vermogen. Sindsdien werd geen enkele WKK met gasturbine meer geïnstalleerd. Door de onzekerheid over de impact van de liberalisering van de energiemarkt op de rendabiliteit van installaties, worden nieuwe projecten in vraag gesteld. Er wordt tevens gewacht op de concretisering van het komende warmtekrachtcertificatensysteem en van de allocatiemethode onder de richtlijn verhandelbare emissierechten.

Na advies van Vito, heb ik in het voortgangsrapport 2003 van het Vlaams klimaatbeleidsplan nieuwe haalbare potentiëlen vooropgesteld. Het realistische potentieel in 2005 bedraagt 1.198 MW_e aan kwalitatieve WKK, dit is circa 300 MW_e meer dan in 2002 (bijkomend 170 MW_e aan gasturbines, 90 MW_e aan motoren en 40 MW_e aan stoomturbines). Voor gasturbines wordt ervan uitgegaan dat de projecten die in de pijplijn zitten, zullen worden gerealiseerd bij inwerkingtreding van het certificatenstelsel. Voor motoren wordt een verdubbeling van de gemiddelde groei voet tussen 1998 en 2002 verwacht. Voor 2012 bedraagt het economisch potentieel 1.832 MW_e.

Door middel van WKK kan de CO₂-uitstoot gereduceerd worden met 752 kton tegen 2005 en met 2.982 kton tegen 2012. Dit is bijna een vijfde van het reductiepotentieel van alle Vlaamse maatregelen die zijn opgenomen in het voortgangsrapport 2003 van het Vlaams Klimaatbeleidsplan.

7.2 Warmtekrachtcertificaten

Ter aanmoediging van de technologie van de warmtekrachtkoppeling heeft de Vlaamse regering in 2002 een ontwerp van besluit houdende de openbare dienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties uitgewerkt. In haar advies van 11 juli 2002 was de Raad van State evenwel van oordeel dat het ontworpen besluit geen doorgang kon vinden bij gebrek aan rechtsgrond.

Aansluitend werd in het Vlaams Parlement een voorstel van decreet ingediend houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 wat de invoering van een systeem van warmtekrachtcertificaten betreft. Dit decreet werd op 10 juli 2003 bekrachtigd door de Vlaamse regering. De bevoegde commissie in het Vlaams Parlement verzocht mij om deze in te lichten over de krachtlijnen van het uitvoeringsbesluit alvorens het aan de Vlaamse regering voor te leggen.

Het is de bedoeling dit uitvoeringsbesluit nog voor het einde van dit jaar te nemen, zodat het vanaf 2004 in werking kan treden. De betrokken sectoren, installateurs, studie bureaus en eventuele andere geïnteresseerden, hebben hierdoor de nodige tijd om met de nieuwe omgevingsfactoren rekening te houden bij het ontwerp of de eventuele bijsturing van een mogelijk investeringsproject.

De aanmoediging van de WKK-technologie zal op een zelfde leest worden geschoeid als deze van de aanmoediging van de hernieuwbare energiebronnen. Ook voor deze technologie zal nu een certificatenstelsel worden ingevoerd. Een producent, al dan niet leverancier van elektriciteit aan de eindafnemers, krijgt gratis een hoeveelheid certificaten. Deze certificaten worden toegekend door de VREG naar rato van de energiebesparing die bij de productie wordt gerealiseerd. Deze energiebesparing wordt uitgedrukt in 1.000 kWh. Deze kWh is dus te onderscheiden van de hoeveelheid elektrisch geproduceerde kWh van de betrokken productie-installatie, aangezien het de bedoeling is om alleen de besparing te stimuleren.

Een elektriciteitsleverancier zal deze certificaten in fine aan de VREG moeten terugbezorgen, naar rato van zijn elektriciteitsverkoop aan eindklanten. Dit op straffe van een boete per ontbrekend certificaat. In de weg tussen aflevering en terugname van de VREG, kunnen de certificaten worden doorverkocht van de WKK-producent naar de diverse elektriciteitsleveranciers die in Vlaanderen actief zijn. Een elektriciteitsleverancier mag er natuurlijk ook voor opteren om zelf te investeren in productie-installaties, waardoor hij dan gratis certificaten ontvangt, maar zich wel voor de kosten van de investering geplaatst

ziet. Op deze wijze krijgen de certificaten, die gratis aan een investeerder worden toegekend, toch een marktwaarde. Deze marktwaarde is gelijk aan een bedrag dat ligt tussen de kosten voor het behalen van de beoogde energiebesparing (en het verkrijgen van het certificaat) en de boete die een leverancier moet betalen wanneer hij niet voldoende certificaten kan voorleggen.

Om te vermijden dat de certificaten gevaloriseerd blijven, ook voor de besparingen gerealiseerd in investeringen die reeds geheel of gedeeltelijk zijn afgeschreven, worden slechts gedurende de eerste vier jaar na de indiening van een investering de certificaten voor hun volledige energiebesparingswaarde aanvaard. Na deze periode wordt in het ontwerpbesluit een lineaire vermindering van de aanvaarding door de VREG opgelegd. Het voordeel van deze degressieve stimulering is de geleidelijke beperking van kosten van deze stimuleringsmaatregel in de tijd, samen met een extra stimulans voor vernieuwing. De steun die op deze wijze aan investeringen in WKK wordt gegeven komt ook overeen met de economische noodzaak: er dient vooral steun te worden gegeven om een investeringsbeslissing in een onzeker klimaat te stimuleren, minder om de verdere uitbating te ondersteunen. De uitbating moet immers op zichzelf economisch kunnen worden verantwoord door de energiebesparing die men met deze technologie realiseert.

7.3 Europese WKK-richtlijn

Het voorstel van Europese richtlijn is een kaderrichtlijn die de rol van warmtekrachtkoppeling op de interne energiemarkt moet regelen, harmoniseren en versterken. Het voorstel moet worden gezien als een aanvulling op de richtlijnen inzake de interne markten voor elektriciteit en gas en de richtlijn ter bevordering van elektriciteitswinning uit hernieuwbare energiebronnen. Het voorstel voor een richtlijn inzake warmtekrachtkoppeling voorziet in gelijkstelling van concurrentievoorwaarden en harmonisatie van de definities van warmtekrachtkoppeling om de transparantie te vergroten. Het voorstel omvat geen harmonisatie van de steunregelingen van de lidstaten, maar voorziet wel in de vaststelling van een kader dat enerzijds concurrentievervalsing moet voorkomen en anderzijds de lidstaten meer mogelijkheden moet bieden om passende maatregelen te ontwikkelen.

Centrale doelstelling van het voorstel is ervoor te zorgen dat alleen warmtekrachtkoppeling die ten opzichte van gescheiden productie een werkelijke energiebesparing oplevert, kan worden beschouwd als hoogrendabele warmtekrachtkoppeling die in die hoedanigheid steun verdient.

Naast de verplichting van de lidstaten om een analyse uit te voeren van hun nationaal potentieel voor hoogrendabele warmtekrachtkoppeling, moet er tevens een afzonderlijke analyse gemaakt worden van de belemmeringen die verdere uitbreiding van warmtekrachtkoppeling in de weg staan. De Commissie acht deze analyses van cruciaal belang voor toekomstige maatregelen en verwacht dat de analyses de facto-doelstellingen zullen vormen voor de nationale inspanningen.

8 ONTWERP VAN REG-DECREET

Het REG-decreet zal een belangrijke bijdrage leveren aan de vermindering van de uitstoot van CO₂ door het bevorderen van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

Met het REG-decreet wordt immers de juridische basis gelegd voor:

- Het opzetten van subsidieprogramma's voor verschillende doelgroepen (huishoudens, ondernemingen, gemeenten, scholen, kantoren, ziekenhuizen, vzw's,...) voor investeringen in rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen;
- Het sluiten van energiebeleidsovereenkomsten met ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen en het opleggen van energie-efficiëntieverplichtingen aan deze doelgroepen;
- Het afsluiten van overeenkomsten met en opleggen van verplichtingen aan brandstofleveranciers m.b.t. het uitvoeren van een REG-programma;
- Het omzetten van de Europese richtlijn verhandelbare emissierechten voor wat de gewestelijke bevoegdheden betreft en het gebruik van flexibele mechanismen, zoals voorzien in het Protocol van Kyoto;
- Het opleggen van een aantal sancties, als de brandstofleveranciers geen overeenkomsten wensen af te sluiten en niet aan hun verplichtingen voldoen en als exploitanten van installaties te weinig emissierechten voorleggen;
- De erkenning van energieauditors;
- Het opvragen van energieverbruiksgegevens aan de verschillende leveranciers, verdelers en producenten van energie voor de opmaak van de jaarlijkse energiebalans;
- De oprichting van een autonome commissie Energiebeleid Vlaanderen, zowel in de schoot van de MiNa-Raad als van de SERV.

De bekrachtiging van het REG-decreet wordt begin 2004 verwacht.

9 BEPALINGEN VAN HET FEDERAAL REGEERAKKOORD DIE EEN IMPACT KUNNEN HEBBEN OP HET GEWESTELIJK ENERGIEBELEID

9.1 Vrijmaking van de energiemarkten

Om de liquiditeit van de markt te garanderen zal de federale regering, indien nodig, maatregelen nemen inzake de veiling van productiecapaciteit en de toegang tot de grenscapaciteit van het transportnet. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het aanmoedigen van investeringen in het transmissienet (elektriciteit) en vervoersnet (gas) en de introductie van meerjarentarieven. Aan de CREG wordt alvast gevraagd om de contacten met de bevoegde Franse autoriteiten te intensifiëren. Verder zal het afleveren van alle vergunningen en licenties worden versneld door een gecoördineerde aanpak. Deze aanpak moet leiden tot meer transparante en competitieve prijzen.

Teneinde de inkomsten van de gemeenten veilig te stellen, stelt het regeerakkoord dat er in overleg met de gewesten een oplossing dient uitgewerkt te worden om uitvoering te geven aan het artikel 431 van de wet van 24 december 2002⁴¹. De federale overheid heeft in september toegezegd dat de gemeenten zouden gecompenseerd worden voor een bedrag van 170 miljoen euro.

Er zal tevens een benchmarking worden doorgevoerd met de tarieven die gelden in het buitenland. De federale minister van Energie heeft inmiddels reeds toegezegd om een maximumtarief te plakken op de mogelijke prijsstijgingen voor de Belgische bedrijven die een gevolg zouden kunnen zijn van het overheidsingrijpen in de energiemarkten.

9.2 Protocol van Kyoto

In het regeerakkoord worden voorstellen geformuleerd die zeer nauw aansluiten bij een aantal gewestbevoegdheden. Zo wil de regering maatregelen nemen om de diverse sectoren ertoe aan te zetten over te stappen op meer energie-efficiënte technologieën en wil zij de verwerving van emissierechten maximaal stimuleren. Dit alles om de noodzakelijke vermindering van broeikasgassen te realiseren. Beide initiatieven sluiten aan bij de gewestbevoegdheid inzake het rationeel energieverbruik⁴², respectievelijk het leefmilieu en meer bepaald de bescherming van de lucht tegen verontreiniging en aantasting⁴³.

De Nationale Klimaatcommissie zal voorstellen moeten formuleren over de verdeling van de te leveren inspanning en de regels definiëren voor de toepassing van de flexibele mechanismen. Tegen het eind van 2003 zouden de werkzaamheden van de Nationale Klimaatcommissie moeten leiden tot een nieuw samenwerkingsakkoord terzake tussen de federale overheid en de gewesten.

Ook een aantal andere initiatieven die in het regeerakkoord aan bod komen, zijn rechtstreeks of onrechtstreeks verwant aan de gewestbevoegdheid inzake het stimuleren van het rationeel energieverbruik:

- het verminderen van het verbruik van steenkool in woningen;
- het maximaal overschakelen op nieuwe energiebronnen in de elektriciteitssector en de uitbouw van (offshore) windmolenparken;
- de ontwikkeling en het gebruik van motoren die gebruik maken van alternatieve energiebronnen;
- het invoeren van specifieke maatregelen om bedrijven ertoe aan te zetten, o.a. via het afsluiten van sectorakkoorden, om energiearme technologieën te gebruiken;

⁴¹ Programmawet van 24 december 2002 (B.S. van 31 december 2002)

⁴² Artikel 6, § 1, VII, h) van de Bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980 (B.S. 15 augustus 1980)

⁴³ Artikel 6, § 1, II, 1^e van de Bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980 (B.S. 15 augustus 1980)

- onderzoek en ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, decentrale warmtekrachtkoppeling, brandstofceltechnologie en energie-efficiënte technologieën.

Wat dat laatste punt betreft vermeldt het regeerakkoord dat deze initiatieven in samenwerking met de gewesten zullen worden ondersteund.

Ik zal er op toezien dat de federale overheid niet ongewenst interfereert met de aspecten van het energiebeleid die tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten⁴⁴ behoren en over de grote lijnen van het nationaal energiebeleid overleg pleegt met de gewesten, zoals voorzien in de Bijzondere wet⁴⁵.

⁴⁴ Artikel 6, § 1, VII van de Bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980 (B.S. 15 augustus 1980)

⁴⁵ Artikel 6, § 3, 3° van de Bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980 (B.S. 15 augustus 1980)

DEEL 2 SAMENVATTING VAN DE BELEIDSOPTIES EN INITIATIEVEN VAN HET ENERGIEBELEID VOOR 2004

a. Praktische implementatie van sociale openbardienstverplichtingen

Een continue energievoorziening is een basisbehoefte. Daarom worden een aantal sociale maatregelen genomen, die moeten voorkomen dat mensen die moeilijkheden hebben met de betaling van hun elektriciteits- of gasfactuur, afgesloten worden. Hiervoor worden speciale procedures (recht op levering, verschillende betalingsmogelijkheden en afbetalingsplannen) en investeringen (recht op aansluiting, budgetmeters en oplaadterminals) voorzien.

Deze maatregelen worden ingevoerd om de sociaal zwakkeren te beschermen tegen de overgang naar de vrije energiemarkt.

Het kader is voorzien in het besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003 met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt en respectievelijk het besluit van de Vlaamse regering van 20 juni 2003 met betrekking tot de sociale openbardienstverplichtingen in de vrijgemaakte gasmarkt. In 2004 zal de praktische implementatie moeten volgen.

b. Uitvoering van het REG-decreet

Ik ga ervan uit dat het REG-decreet begin 2004 kan worden bekrachtigd zodat er met prioriteit uitvoering kan gegeven worden aan één van de belangrijke doelstellingen van het energiebeleid tijdens deze legislatuur, namelijk het creëren van een decretale basis voor de subsidiëring van investeringen in REG en milieuvriendelijke energieproductie voor de verschillende doelgroepen zoals huishoudens, ondernemingen, scholen, ziekenhuizen, vzw's en gemeenten.

Daarnaast legt dit decreet de decretale basis voor het opleggen van minimale energie-efficiëntieverplichtingen aan bedrijven en het invoeren van openbardienstverplichtingen voor de niet-netgebonden brandstofleveranciers.

Ten slotte wordt er met het decreet een juridische basis gelegd voor het gebruik van de flexibele mechanismen zoals emissiehandel en de projectgebonden mechanismen die voorzien zijn in het Protocol van Kyoto.

Na de goedkeuring van het REG-decreet zullen de nodige uitvoeringsbepalingen worden uitgewerkt.

c. Uitvoeren van de maatregelen inzake de energieprestaties van gebouwen

Met het voorliggende voorstel van Energieprestatiedecreet zullen er maatregelen ingevoerd worden inzake de naleving van de eisen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor woningen, kantoor- en andere gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat.

Het voorstel van decreet schrijft voor elke nieuw gebouw een maximaal primair energieverbruik per m² en per jaar voor. Ook voor verbouwingen zullen energie-efficiëntievoorwaarden worden opgelegd. In vergelijking met de huidige isolatiereglementering wordt het toezicht op de uitvoering van de maatregelen grondig vernieuwd.

Ten slotte creëert het voorstel van Energieprestatiedecreet het wettelijke kader voor het invoeren van een energiecertificaat voor bestaande woningen.

Na de goedkeuring van het Energieprestatiedecreet zal het uitvoeringsbesluit aan de Raad van State worden voorgelegd. De praktische voorbereiding van de implementatie van de energieprestatieregelgeving zal aldus medio 2004 kunnen worden gestart.

d. Opvolging van de uitvoering van de REG-actieplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders

In het kader van de REG-actieplannen van de distributienetbeheerders 2004, wordt een belangrijke bijkomende actieverplichting opgelegd. De netbeheerders dienen in 2004 een gratis energiebon uit te delen aan alle gezinshoofden. Deze bon kan omgeruild worden voor een gratis spaarlamp, spaardouchekop of energiemeter. De praktische implementatie zal verder worden opgevolgd.

Tegen mei 2004 dienen de elektriciteitsdistributienetbeheerders hun eerste evaluatieverslag in verband met de uitvoering van de REG-actieplannen 2003 voor te leggen.

e. Nieuwe impulsen voor de productie en het verbruik van groene stroom

Ik zal er op toezien dat de genomen beslissingen inzake het gratis vervoer van groene stroom en de invoering van een garantie van oorsprong in 2004 een bijkomende impuls aan de groenestroommarkt zullen geven.

Daarnaast zal in 2004 met de middelen van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen een bijkomend actieplan inzake hernieuwbare energie worden uitgevoerd. Een Task Force Groene Energie zal worden samengesteld die dit actieplan zal moeten concretiseren en uitvoeren.

f. Uitwerken, invoeren en opvolgen van een systeem van WKK-certificaten

De onzekerheid over de prijzen van de inputbrandstoffen in een vrijgemaakte markt bemoeilijkt fel de lange termijnplanning m.b.t. de investeringen in warmtekrachtkoppeling. De bevordering van deze milieuvriendelijke energieproductie zal ondersteund worden door het invoeren van een systeem van WKK-certificaten vanaf 2004.

g. Uitvoering van de Europese richtlijn inzake verhandelbare emissierechten

De Europese richtlijn Emissiehandel zal in 2004 moeten worden geïmplementeerd via onder meer de goedkeuring van het allocatieplan. Een vestiging die het Convenant Benchmarking naleeft, zal alle nodige rechten krijgen. Voor bedrijven die deelnemen aan het convenant worden de rechten toegekend op basis van het specifieke energiegebruik, een emissiefactor en de productie. Daar waar de Vlaamse overheid zich engageerde om alle nodige emissierechten gratis ter beschikking te stellen als een vestiging de bepalingen van het benchmarkingconvenant naleeft, zal een algemenere methode worden toegepast voor de bedrijven die niet tot het convenant toetreden.

h. Uitvoeren en actualiseren van het Vlaams Klimaatbeleidsplan

De broeikasgasemissies bestaan voor het grootste deel uit CO₂, hoofdzakelijk afkomstig van het verbruik van fossiele brandstoffen. Het uitvoeren en actualiseren van de projecten binnen de energiebevoegdheid die werden opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan, zal ook in 2004 onverkort worden voortgezet.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: HET REGEERAKKOORD, RESOLUTIES EN MOTIES DIE DOOR HET PARLEMENT AANGENOMEN ZIJN

1 Het regeerakkoord

Een daadkrachtige invulling van het energiebeleid vergt een aanpak die inspeelt op meerdere bevoegdheidsdomeinen en -niveaus. Het regeerakkoord houdt hier uitdrukkelijk rekening mee en schuift het energiebeleid expliciet naar voor.

Op het vlak van het energiebeleid voorziet het regeerakkoord een aantal institutionele hervormingen op het vlak van het energiebeleid:

- Eigen regulering van de nu reeds toegewezen energiedomeinen.
- De overheveling van het beslissingsrecht over de vaststelling van de tarieven en de technische aansluitingsvoorwaarden voor de beleidsdomeinen die tot de bevoegdheid van de deelgebieden behoren (distributie, rationeel energiegebruik, decentrale productie).
- De verdeling, op basis van hun bevoegdheden, tussen de gewesten en de federale overheid, van de opbrengst van een eventuele energiehelling binnen een Europese context.

Het regeerakkoord stelt uitdrukkelijk dat er een vrije energiemarkt moet worden gecreëerd die voldoet aan de afspraken gemaakt in Kyoto (meer bepaald de emissiereductiedoelstellingen op het vlak van de CO₂-uitstoot):

- De zorg voor het milieu moet niet als een economische rem maar als een kans op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en concurrentievoordeel op middellange termijn worden beschouwd. Dat kan slechts op voorwaarde dat de regelgeving voldoende continuïteit en rechtszekerheid biedt en eenvoudig met snel toepasbare procedures werkt.
- Binnen het kader van een versnelde liberalisering van de energiemarkt zal de onafhankelijkheid van de distributiemaatschappijen ten aanzien van de productiemaatschappijen decretaal verankerd worden.
- Om een rationeel energiebeleid te verwezenlijken, stellen de distributiemaatschappijen jaarlijks een plan voor rationeel energiegebruik op. De doelstellingen daarvan zijn een substantiële vermindering van het totale energieverbruik en het optrekken van het aandeel van 3% aan hernieuwbare energie in het totale energieaanbod tijdens deze legislatuur.
- De Vlaamse regering stelt een nieuw meerjarenprogramma op rond energiebesparing, hernieuwbare energiebronnen, marktdiffusie van energie-efficiënte technologieën en energiebeleidsondersteuning. De budgetten voor Onderzoek en Ontwikkeling worden hiervoor opgetrokken en ingezet. De overheid heeft hierbij een voorbeeldfunctie.
- Het produceren van milieuvriendelijke energie op kleinschalig niveau en het gebruik van warmtekrachtkoppeling (WKK) wordt gepromoot. De criteria voor de vergunning van windparken worden tegen 2001 uitgewerkt.
- Het instellen van energieprestatienormen en het werken met energiecificaten maken de kostprijs van energieverbruik duidelijk. Via een ecobonus kan het gebruik van energie-efficiënte technologieën en producten worden aangemoedigd.
- De milieudruk die samenhangt met het fossiele energiegebruik, zal verminderd worden. CO₂ is daarbij het belangrijkste broeikasgas. De CO₂-emissie hangt bijna volledig samen met de verbranding van fossiele brandstoffen (energieopwekking). Op de milieuconferentie van Rio (1992) werd reeds de ernst van dit probleem vastgesteld. België ondertekende mee het Klimaatverdrag. Momenteel stijgen de emissies van de broeikasgassen nog steeds. De actieprogramma's uit het Milieubeleidsplan 1997-2001 met betrekking tot dit thema worden onverkort uitgevoerd. In de tweede helft van 2000 moet er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden, zodat ze tijdig kunnen worden bijgestuurd.
- De milieudruk moet worden verminderd door aanvullende maatregelen te nemen inzake energiebesparing, recuperatie van energie en omschakeling naar hernieuwbare energiebronnen (warmtekrachtkoppeling, waterkracht, wind- en zonne-energie, biomassa).

Zie Deel 1 'Overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord, de beleidsnota, DE resoluties en moties die door het Vlaams parlement aangenomen zijn' vanaf pag. 7.

2 Met redenen omklede motie van 23 februari 2000 betreffende de Beleidsnota Energie 2000-2004

Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse regering:

1° bij de uitvoering van de beleidsnota Energie 1999-2004 rekening te houden met het budgettaire kader dat zich in de toekomst zal ontwikkelen enerzijds en met toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen anderzijds die het desgevallend noodzakelijk kunnen maken doelstellingen en maatregelen zoals in de beleidsnota aangegeven, bij te sturen;

2° bij de uitvoering van de beleidsnota Energie 1999-2004 prioritair werk te maken van de aangekondigde strategieën van rationeel energiegebruik om te voorkomen dat stroom, opgewekt door duurzame energiebronnen, op niet-efficiënte wijze zou worden aangewend;

3° het reeds gestarte overleg tussen de Vlaamse minister van Energie en de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening zo snel mogelijk te finaliseren, teneinde te komen tot een vergunningenbeleid met duidelijke criteria voor de inplanting van duurzame energiebronnen in Vlaanderen.

Zie Deel 1 'Overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord, de beleidsnota, DE resoluties en moties die door het Vlaams parlement aangenomen zijn' vanaf pag. 7.

3 Resolutie van 23 mei 2001 betreffende de voorbeeldrol van de overheid met betrekking tot energiebesparing

Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse regering de nodige acties te ondernemen om deze voorbeeldrol waar te maken in haar administratieve overheidsgebouwen, zowel op het vlak van renovatie als nieuwbouw.

In eerste instantie dient hiervoor verwezen te worden naar de verschillende acties die besproken worden in de beleidsbrief van mijn collega bevoegd voor het beheer van de administratieve overheidsgebouwen. Hierbij is het evident dat vanuit het energiebeleid de volledige medewerking wordt toegezegd aan deze acties en dat waar mogelijk de nodige flankerende acties worden doorgevoerd of voorgesteld.

Zie de beleidsbrief van de Vlaamse minister bevoegd voor ambtenarenzaken en de huisvesting voor de diensten van de Vlaamse regering

4 Met redenen omklede motie van 20 juni 2001 betreffende de realisatie van de Kyotodoelstellingen in Vlaanderen

Het Vlaams Parlement vraagt aan de Vlaamse regering:

1° haar engagement inzake de realisatie van de door ons land vastgelegde klimaatdoelstellingen te herbevestigen en als tussentijdse doelstelling te streven naar een stabilisatie van de CO₂-uitstoot in Vlaanderen in 2005 tegenover het referentiejaar 1990;

2° de ratificatie van het Protocol van Kyoto bij het raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering zo snel mogelijk af te ronden, teneinde een voorbeeldrol binnen de EU te vervullen;

3° het parlement een gedocumenteerd overzicht te bezorgen van de Vlaamse beleidsmaatregelen die zullen worden aangewend om onze Kyotodoelstellingen te realiseren.

Zie hieronder punt 7.

5 Resolutie van 20 maart 2002 betreffende het stimuleren van rationeel energiegebruik bij gezinnen

In een resolutie van 20 maart 2002 betreffende het stimuleren van rationeel energiegebruik bij gezinnen, vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse regering om er in het kader van de REG-openbaredienstverplichtingen voor te zorgen dat een programma wordt opgezet waarbij aan elke Vlaming een gratis energiebon wordt uitgedeeld.

Zie het hoofdstuk 'REG-actieplannen van distributienetbeheerders' op pag. 19.

6 Met redenen omklede motie van 9 juli 2003 over de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt op 1 juli 2003

Het Vlaams Parlement vraagt in haar met redenen omklede motie aan de Vlaamse regering:

1° alles te ondernemen om de consument te voorzien van duidelijke en overzichtelijke informatie omtrent de tariefstructuren;

2° alles te ondernemen om het liberaliseringsproces zo te sturen dat de energieleveranciers een prijsdaling kunnen bieden aan de consument;

3° onverwijld alle tot haar beschikking staande middelen aan te wenden om de federale regering er toe aan te zetten haar engagement inzake het behoud van de sociale tarieven na te komen.

Voor de uitvoering van 1° wordt verwezen naar:

- **hoofdstuk 2.1.1 Marktwerking - 'Informatiecampagne' op pag. 9;**
- **hoofdstuk 2.1.2.3 Openbaredienstverplichtingen inzake rationeel energiegebruik - 'Toezicht op de verbruiksgegevens en herkomst van de geleverde energie op de factuur' op pag. 13;**

Voor de uitvoering van 2° wordt verwezen naar:

- **hoofdstuk 2.1.1 Marktwerking van vrijgemaakte elektriciteitsmarkt op pag. 9;**
- **hoofdstuk 2.2.1 Marktwerking van de vrijgemaakte gasmarkt op pag. 15.**

Voor de uitvoering van 3° wordt verwezen naar het koninklijk besluit waarbij de sociale tarieven in een vrijgemaakte markt inmiddels werden vastgesteld. Voor de flankerende Vlaamse sociale maatregelen inzake de energievoorziening wordt verwezen naar:

- **hoofdstuk 2.1.2.2 Sociale openbaredienstverplichtingen inzake de elektriciteitsmarkt op pag. 12;**
- **hoofdstuk 2.2.2 Duurzaamheidscorrectie op de marktwerking: sociale openbaredienstverplichtingen op pag. 17.**

7 Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005

Het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering (UNFCCC, Rio, 1992) streeft naar een stabilisatie van de concentratie aan broeikasgassen in de atmosfeer op een niveau dat een gevaarlijke interferentie met het klimaatsysteem vermijdt. In een eerste fase hebben de geïndustrialiseerde landen zich verbonden om hun broeikasgasemissies tegen het jaar 2000 te stabiliseren op het niveau van 1990. In het Protocol van Kyoto (1997) bij dit Verdrag hebben de geïndustrialiseerde landen de verplichting opgenomen om hun broeikasgasemissies met gemiddeld 5 % te reduceren ten opzichte van 1990 tijdens een eerste verbintenisperiode 2008-2012. Ter uitvoering daarvan heeft de Europese Unie op 16 juni 1998 een interne lastenverdeling afgesproken waarbij België haar broeikasgasemissies in die periode met 7,5 % moet reduceren ten opzichte van het niveau 1990. Tegen eind 2003 moet de lastenverdeling binnen België en/of tussen de gewesten geregeld zijn. De Vlaamse regering heeft op 20 april 2001 (VR/2001/30.03/Doc 264) beslist dat een gelijkwaardige lastenverdeling noodzakelijk is voor een kostenefficiënt emissiereductiebeleid voor broeikasgassen in België. De Vlaamse regering heeft zich tevens geëngageerd om in een eerste fase haar broeikasgasemissies tegen het jaar 2005 te stabiliseren op het niveau van 1990, mits de federale overheid maatregelen neemt op het vlak van energie, transport, fiscaliteit en productnormering.

Het Vlaams Klimaatbeleidsplan wordt beschouwd als de eerste stap in het planningsproces dat moet leiden tot de uitvoering van gecoördineerde maatregelen in het kader van het Kyoto-protocol, door Vlaanderen in januari 2002 geratificeerd. Het klimaatbeleidsplan moet tegelijkertijd een strategisch plan zijn, dat via een jaarlijks voortgangsrapport wordt uitgebreid en bijgestuurd.

Om het klimaatbeleid te dynamiseren heeft de Vlaamse regering een 'Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen' opgericht. Die Taskforce is een permanent overlegorgaan. Een van de opdrachten van deze Taskforce is precies een Vlaams Klimaatbeleidsplan op te maken én de uitvoering ervan op te volgen.

Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 werd op 28 februari 2003 definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering. De Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu en de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid werden gevraagd om voor het zomerreces 2003 het eerste voortgangsrapport van het Vlaams klimaatbeleidsplan op te maken, met een bijzondere aandacht voor lacunes en de vertaling daarvan in nieuwe projectvoorstellen.

Het Voortgangsrapport werd op 5 september 2003 goedgekeurd door de Vlaamse regering en overgemaakt aan de adviesraden en het Vlaams Parlement, met het oog op het bekomen van een advies voor het opstellen van het Voortgangsrapport 2004 (februari). Momenteel is voorzien dat 37 maatregelen en projecten de uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen moeten doen dalen.

Met de hier voorliggende beleidsbrief wordt als doel gesteld een gedocumenteerd overzicht te geven van de Vlaamse energiebeleidsmaatregelen die aangewend worden om de Kyoto-doelstellingen te helpen realiseren. Als dusdanig geven de maatregelen uitvoering aan de projecten binnen de energiebevoegdheid die werden opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan en de daaraan gekoppelde voortgangsrapporten.

BIJLAGE 2: UITVOERING VAN DE BEGROTING 2003

De evolutie en uitvoering van de kredieten van het luik Energie van het begrotingsprogramma 51.5 Natuurlijke Rijkdommen en Energie ziet er (in duizend euro) uit als volgt:

1999		2000		2001		2002		2003	2004
Beleidskrediet	Uitvoering%	Beleidskrediet	Uitvoering%	Beleidskrediet	Uitvoering%	Beleidskrediet	Uitvoering%	Beleidskrediet	Beleidskrediet
2.500	94 %	3.879	95 %	4.306	97%	5.798	96%	7.726	10.213

De beleidsruimte die binnen de globale Vlaamse begroting wordt toegekend aan het energiebeleid is in 2004 verviervoudigd ten opzichte van het begin van de legislatuur.

Beleidsdoel	Enkele beoogde effecten	Basisallocatie(s)
Optimale energiedienstverlening tegen correcte en sociaal aanvaardbare prijzen voor alle maatschappelijke groepen.	Daling van de energiefactuur van de huishoudens Daling van het aantal wanbetalers Verbetering van de concurrentiepositie van de KMO's	b.a. 12.01 b.a. 12.05 b.a. 12.25 b.a. 41.40
Stimulering van het rationeel energiegebruik (REG) met het oog op een vermindering van het energieverbruik in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998.	Meer energiebewust handelen Vermindering van de brandstofleveringen Vermindering van de CO ₂ -emissies in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998 Vermindering van de leveringen door de elektriciteitsdistributiesector	b.a. 12.01 b.a. 12.05 b.a. 12.25 b.a. 30.02 b.a. 74.20
Stimulering van het rationeel energiegebruik (REG) met het oog op een toename van de energie-efficiëntie in de industrie en de dienstensector	Daling van de CO ₂ -intensiteit van de industrie Daling van de CO ₂ -intensiteit van de tertiaire sector	b.a. 12.05 b.a. 12.25 b.a. 30.02 b.a. 50.02 b.a. 74.20
Verhoging van de milieuvriendelijke productie van energie in de globale energievoorziening.	Een aandeel van 6% groene stroom in de totale elektriciteitsleveringen tegen 2010 Een bijkomend WKK-vermogen van 600 MW tussen 1998 en 2005	b.a. 12.05 b.a. 12.25 b.a. 12.90 b.a. 30.01 b.a. 33.02 b.a. 50.02 b.a. 50.03 b.a. 12.05 b.a. 33.01

De prestaties, de prestatiedrijvers en de budgettaire parameters zijn:

- Adviesverlening aan andere administraties en particulieren inzake het energiebeleid;
- Er worden diverse beleidsondersteunende studies uitbesteed en opgevolgd;
- Adviezen uitbrengen ter ondersteuning van het energiebeleid (o.m. Interdepartementale Windwerkgroep);
- Beleidsvoorbereiding (ontwerpen van decreet en ontwerpen van uitvoeringsbesluiten mee voorbereiden);
- Inhoudelijke en secretariaatsondersteuning in het kader van de opvolging van het Vlaams Klimaatbeleidplan, o.a. de opmaak van de Voortgangsrapporten;

- Gemiddeld worden per jaar 1000 dossiers behandeld met betrekking tot de naleving van de isolatiereglementering;
- Op het terrein worden gemiddeld 600 werfcontroles per jaar uitgevoerd met betrekking tot de naleving van de isolatiereglementering;
- Gemiddeld worden per jaar 140 demonstratieprojecten beoordeeld waarvan er een 120-tal worden gesubsidieerd (PV en energiezuinige technologieën) en de uitvoering ervan verder wordt opgevolgd;
- Gemiddeld worden per jaar 140 attesten afgeleverd aan bedrijven die aldus in aanmerking kunnen komen voor een verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen;
- Gemiddeld worden per jaar 500 adviezen verstrekt in het kader van het ecologiecriterium van de economische expansiesteun;
- Jaarlijks worden een vijftal nieuwe informatiebrochures over REG en hernieuwbare energiebronnen uitgewerkt en op grote schaal verspreid;
- Gemiddeld worden 130.000 informatiebrochures verspreid per jaar;
- Gemiddeld worden 4 externe communicatieacties gevoerd per jaar (o.a. Maand van de Energiebesparing);
- Jaarlijks wordt aan een drietal beurzen deelgenomen om bedrijven en kandidaat-bouwers te informeren over energiebesparende energietoepassingen;
- Gemiddeld worden er 180 dossiers geadviseerd per jaar in het kader van de cluster energie van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten en de provincies;
- In het kader van het project 'De meest energiebewuste gemeente van Vlaanderen' worden er jaarlijks een 40 kandidaatdossiers van gemeenten behandeld;
- Er worden 18 REG-actieplannen van elektriciteitsdistributienetbeheerders beoordeeld per jaar;
- Gemiddeld worden er dagelijks 250 vragen om informatie over rationeel energieverbruik of hernieuwbare energiebronnen via de website, e-mail, Vlaamse Infolijn, brief, fax of telefoon verwerkt.

Alle energieverbruikers (huishoudens, tertiaire sector, scholen, verzorgingsinstellingen, industrie, energiesector,...) worden aldus benaderd om hen aan te zetten tot rationeel energiegebruik of om hernieuwbare energiebronnen te gebruiken.

Verder kan verwezen worden naar de Memorie van Toelichting bij de begroting 2003.

BIJLAGE 3: BELEIDSINVULLING VAN DE BEGROTING 2004

In 2004 bedragen de beleidskredieten 10.213 duizend euro. Daarvan zijn 3.600 duizend euro geraamd als inkomsten van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen. Nog eens 2.540 duizend euro zijn voorzien als dotatie aan de VREG.

Voor de beleidsinvulling van de begroting 2004 wordt verwezen naar:

- De voortzetting van de activiteiten zoals beschreven in Bijlage 2: 'Uitvoering van de begroting 2003' op pag. 48;
- De prioriteiten en beleidsinvulling van de begroting 2004 zoals beschreven in Deel 2 'Samenvatting van de beleidsopties en initiatieven van het energiebeleid voor 2004' op pag. 42;
- De Memorie van Toelichting bij de begroting 2004.

Gilbert BOSSUYT,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie
